

ÒMNIVUM

LLENGUA • CULTURA • PAÍS

núm. 20 primavera 2012

Martí Anglada

«La inviabilitat de Catalunya a Espanya és un problema europeu»

La marca Catalunya

El que ens cal per explicar-nos al món

Del Premi Joanot Martorell al Sant Jordi
Sis dècades de novel·la de qualitat

Què ha passat amb l'obra social de les caixes?

Tenim la cultura,
tenim la indústria
i tenim

el públic

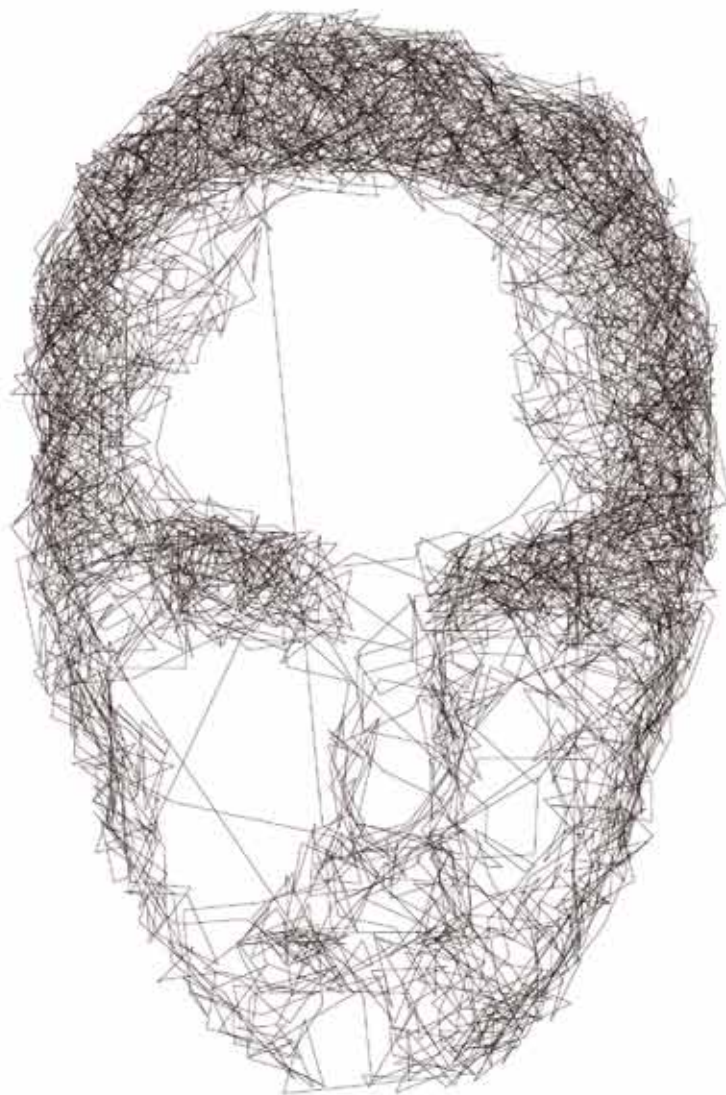
Exposició

Del 2 de febrer de 2012 al 3 de febrer de 2013
Sala 3

Ferran Adrià i elBulli

1961 ————— 2011

Risc, llibertat i creativitat

Patrocinen

Col·labora

**Generalitat
de Catalunya**

Un país culte, una literatura d'èxit

© Ramon Boadella

Muriel Casals
Presidenta d'Òmnium Cultural

Aquest número arriba a casa per Sant Jordi, que és segurament una de les nostres festes més boniques. Celebrem que ens agrada llegir, que ens agrada regalar llibres i que ens en regalin; estem contents perquè constatem una altra vegada que vivim en una societat culta, altament civilitzada. Els catalans, oberts a les cultures del món, som feliços d'oferir als nostres conciutadans europeus les obres dels nostres autors i en aquest sentit la mostra de llibres d'èxit en català ens satisfà especialment.

Hem acabat l'any del cinquantè aniversari de la millor manera. La Nit de Santa Llúcia celebrada enguany a Barcelona, la capital del país, va ser molt lluïda tant pel que fa a l'espectacle, pensat i dirigit per Paco Mir, com per la qualitat dels guardonats. En acabar l'any, vàrem presentar el llibre *Òmnium Cultural: mig segle fent país*, i com a darrer regal d'aniversari recordem el documental #Òmnium50A, produït per TV3. Un regal extra va ser el gest de Josep Guardiola fent socis els seus fills.

Aquest 2012 encetem una nova etapa de la revista *Escola Catalana*, refermant la nostra vocació de servei al sistema educatiu. Una vocació posada de manifest en la tasca feta dins de la plataforma Som Escola. Volem remarcar la feina de cohesió que una colla de socis voluntaris estan fent tot recollint l'adhesió dels Consells escolars.

El primer trimestre ha estat intens pel que fa a la vida interna d'Òmnium. Hi ha hagut assemblees i renovació de juntes a força seus territorials. Agraïm la feina feta pels que han acomplert el mandat i encoratgem els que s'han incorporat. La reunió amb els presidents va ser una mostra clara de vitalitat, hi vàrem debatre tota mena de temes, no tots pas fàcils! El debat ha continuat amb la III Trobada Nacional, que ens farà més capaços d'afrontar els reptes que té el país.

**Celebrem
Sant Jordi i que
ens agrada
llegir i regalar
llibres dels
nostres autors**

ÒMNIMUM primavera 2012

Edita: Òmnium Cultural
Diputació, 276, pral.
08009 Barcelona
www.omnium.cat
comunicacio@omnium.cat
Tel. 93 319 80 50
Fax 93 310 69 00

Realització editorial i impressió:
Ara Llibres, s.c.c.l.
www.aralibres.cat

Direcció editorial: Lluc Salellas
i Vilar i Eva Calvet

Consell editorial: Sandra Casals,
Agnès Rotger, Mabel Mas, Isaac
Salvaterra, Toni Puntí, Carles Solà,
Rita Marzoa, Xevi Montoya,
Eva Calvet i Lluc Salellas i Vilar

Publicitat: Jordina Boix,
jboix@omnium.cat

Dipòsit legal: B-51515-2005
ISSN: 1885-611X

Òmnium no es fa responsable de
l'opinió dels seus col·laboradors.

Amb el suport de:

FE D'ERRATES: En l'últim número dièiem que el Santuari de la Mare de Déu del Mont era al municipi de Viladamat, quan és part del terme municipal d'Albanyà.

Sumari

4 Donassa > Teresa Pàmies, per Ernest Folch | **5 Opinió convidada** > Joan Manuel Tresserras | **6 La foto** > Salt, per Miquel Berga i foto de Joan Castro Folch | **7 #Tasques 2.0** > Oriol Lladó: Media.cat | **8 L'entrevista** > Martí Anglada, per Albert Segura i fotos de Jordi Play | **46 Punt final** > Eva Piquer i Francesc-Marc Álvaro: Model de país?

PAÍS >>>

14 La projecció internacional de Catalunya > Som un país amb un potencial únic i, malgrat tot, se'ns coneix poc com a tal. Analtzem com construir tant una marca lligada a uns atributs propis com un relat i uns instruments per explicar-se al món. Per Albert Royo i Mariné.

CULTURA >>>

20 Nit de Santa Llúcia 2011 > A la primera part del reportatge, retem un homenatge al Premi Sant Jordi amb un article que analitza les temàtiques principals de les novel·les vencedores al llarg de les 61 edicions del principal guardó literari que organitza Òmnium. I a la segona part, oferim com cada any la crònica gràfica i escrita de l'acte de la Nit. Per Germà Bustamante.

COHESIÓ SOCIAL >>>

28 Què ha passat amb l'obra social de les caixes? > Preguntem a una mostra de les entitats del tercer sector del país com ha afectat als seus projectes socials la llei de bancs i caixes que el Congrés de Diputats va aprovar el juliol de 2010. Per Sònia Flotats.

EDUCACIÓ >>>

32 L'escola va salvar els mots > Fem un recorregut històric pels 50 anys de la creació del moviment per recuperar el català als centres d'ensenyament del país i entrevistem a dues mestres de generacions diferents però amb realitats similars. Per Lluc Salellas i Vilar.

35 ÒC Notícies núm. 140 > Cicle nacions sense estat | Guardiola ens reafirma el seu suport

Fotografia de coberta: © Jordi Play

Teresa Pàmies

La vida com a obra

L'escriptora Teresa Pàmies, nascuda a Balaguer l'any 1919, va morir el passat 13 de març. La guerra, l'exili i la clandestinitat compartida amb el seu marit Gregorio, militant comunista com ella, van marcar tant la seva vida com la seva obra literària, reconeguda amb el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes el 2001. Va ser la segona dona a rebre el premi, després de Mercè Rodoreda. Va tenir cinc fills, entre els quals hi ha el també escriptor Sergi Pàmies.

N'hi ha prou amb llegir els seus magnífics llibres per entendre que la seva vida va ser la seva gran obra

Aquests dies hem llegit que Teresa Pàmies va ser una activista, que era combativa o que, com es diu ara, era compromesa. No és cert. Tot això són eufemismes que, per cert, l'haurien irritat. La Teresa era, senzillament, comunista. Així ho proclamava sempre, i així s'ho feia dir. Els qui esquiven la paraula en realitat estant traïnt el seu record. La Teresa no va renunciar mai a un món millor, i aquesta idea és la que va marcar la seva existència. N'hi ha prou amb llegir els seus magnífics llibres per entendre que la seva vida va ser la seva gran obra. Als qui l'enyorarem només ens queda un consol: rellegir-la. ◊

>>>Ernest Folch és editor.

Teresa Pàmies té una de les obres més extenses de la literatura catalana contemporània, si comptem les desenes de llibres, milers d'articles i incomptables col·laboracions radiofòniques que va realitzar al llarg de la seva vida. Però a diferència d'altres casos prolífics, ella s'hi va posar molt tard. El seu debut va ser l'emocionant i coneguda *Testament a Praga*, premi Josep Pla de l'any 1970, escrita a quatre mans amb el seu pare Tomàs, i que és una reflexió sobre la política i el món a partir de la invasió de la URSS a Txecoslovàquia l'any 1968. El més curiós d'aquesta obra tan variada i prolífica, que es va iniciar pocs anys abans d'acabar-se la dictadura, és que el tret de sortida el va donar quan ja tenia més de cinquanta anys. A l'igual que altres companys de generació, com per exemple Jorge Semprún, Teresa Pàmies va preferir sedimentar amb molta cura tot el que li havia anat passant abans d'iniciar la seva brillant carrera literària.

Amor clandestí

Cada un dels seus llibres va estar destinat a explicar algun episodi de la seva vida, com es veu als extraordinaris *Quan érem capitans* (1974), *Va ploure tot el dia* (1975) i *Amor clandestí* (1976). De tots els seus llibres, el meu preferit és aquest últim, que narra amb una precisió i una contenció estremido-

res les seves trobades clandestines amb el seu marit, Gregorio López Raimundo, una de les figures més perseguïdes durant el franquisme. Com a editor, vaig tenir la sort de poder reeditar aquest títol el 1998, que davant de la sorpresa de tothom, va estar unes quantes setmanes entre els llibres més venuts en català, malgrat no ser cap novetat. El cert és que la Teresa va tenir un públic fidel des del seu primer llibre i el va conservar al llarg de tota la seva vida.

Els qui vam tenir la sort de conèixer la Teresa no oblidarem mai la seva fortíssima personalitat. Sempre deia les coses ben clares i a la cara, sense cap ambigüitat ni deixant lloc a cap malentès. Era ferma, però a la vegada sincera i també tossuda: era impossible desdir-la de qualsevol decisió que ja hagués pres, i una de les coses que recordaré sempre és la convicció amb la qual es mantenia ferma en una postura, fos la que fos, sense que res ni ningú la pogués doblegar. O deia que sí o deia que no, discutir era tan sols una pèrdua de temps. El mèrit de la Teresa va ser justament no admetre mai de ser la dona de ningú: qualsevol altra hauria quedat en un segon pla a l'ombra del seu marit, una de les figures més importants de l'esquerra europea del segle xx, però la Teresa va saber forjar la seva vida, a la seva manera i independentment del Gregorio.

JOAN MANUEL TRESSERRAS

La cultura catalana en l'escenari digital

Malgrat l'esforç d'institucions com la UNESCO que defensen principis i treballen per la preservació de la diversitat cultural en el món global d'avui, la majoria de cultures, incloses aquelles que disposen d'una llengua pròpia distintiva, han d'assumir importants reptes per assegurar-se la viabilitat i la continuïtat.

L'accés a tota mena de continguts informatius i culturals facilitat per la digitalització i les principals eines d'emissió/distribució i recepció/descàrrega han afavorit la difusió global de les grans cultures, que compten amb els principals centres de producció i creació, particularment la de matriu anglosaxona. Aquesta tendència, juntament amb la regionalització de mercats culturals al voltant de les grans llengües (xinès mandarí, anglès, espanyol, hindi-urdú, àrab, bengalí, portuguès, rus, japonès, panjabi, francès, alemany, javanès) fa molt difícil que les altres cultures obtinguin visibilitat en els grans escenaris i, fins i tot, que puguin mantenir una bona presència en els seus propis mercats de proximitat, oberts i colonitzats.

Encara, pel que fa a la cultura catalana, cal considerar alguns obstacles afegits com ara, sobretot, l'actitud hostil, limitadora, disgregadora i ocultadora de l'Estat espanyol, la fragmentació del mercat/espai català, l'escassa volada i compromís de la major part de la iniciativa privada local o la manca de grans mitjans de comunicació que s'adrecin al conjunt del sistema nacional tot reconeixent-li aquesta condició.

En un context tan difícil, la cultura catalana ha sabut reaccionar positivament i aparèixer com una veritable potència de segon nivell. Això vol dir que el paper català en destacats espais internacionals de trobada entre les cultures ha assolit formes sòlides d'homologació (Fira del Llibre de Frankfurt, Biennal d'Art de Venècia, Festival Cervantino de Guanajuato, etc.) i que la nostra cultura compta amb persones i marques reconegudes mundialment en els seus camps respectius. Costaria trobar una cultura

de la nostra dimensió demogràfica (el català ocupa el lloc 79 en el rànquing de les llengües del món per nombre de parlants) que pogués exhibir una nòmina de pintors i artistes plàstics com la del nostre darrer segle. Costaria trobar una literatura de la dimensió de la nostra amb la diversitat d'autores i autors de

En un context difícil, apareixem com una veritable potència de segon nivell

gran nivell, en novel·la, teatre, poesia, pensament..., on el darrer any s'hagi publicat una obra de l'ambició de *Jo confesso*, de Jaume Cabré. O un espai audiovisual de les nostres característiques on, en un parell d'anys, s'hagin produït mitja dotzena de grans documentals de cinema i televisió, i *Pa negre*, *Eva*, *Herois*, *Polseres vermelles*...

Poques cultures de mida comparable a la nostra disposen de Savall, Bieito, Gelabert o Adrià. I sóc injust no esmentant molta gent de totes les disciplines i formes d'expressió. Tenim també una potent xarxa d'ateneus, d'entitats de cultura popular i grups d'estudis per tot el territori. I podríem parlar de moda, d'arquitectura, de fotografia, de recerca, de música popular, de cultura tradicional en constant transformació i plenament viva, de rumba i castellers. Disposem d'una infraestructura (biblioteques, arxius, teatres, museus, auditoris...) que hauria de millorar, però que ens situa en un bon lloc en termes globals; i d'un patrimoni cultural que anem protegint i coneixent millor. I comptem amb un actiu, Barcelo-

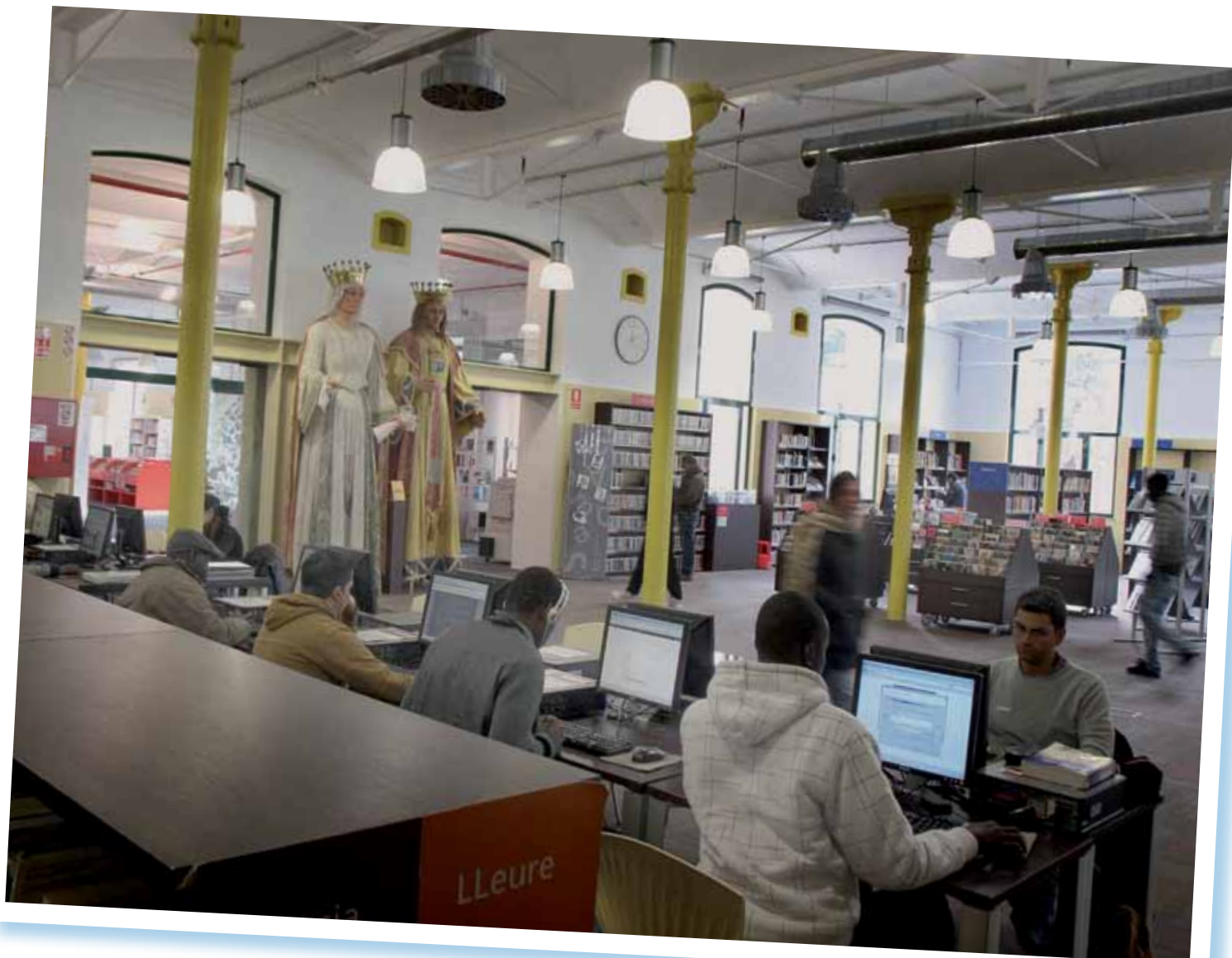
na, que es presenta com la més viable i atractiva capital cultural de la imprescindible futura regió Mediterrània.

Llibertat de creació, enfortiment de les polítiques públiques de suport a la formació, a la difusió i a la millora de les infraestructures, suport a les empreses, consideració de la cultura i la comunicació com un àmbit fonamental de les polítiques socials. Som una cultura nacional electiva. Una multitud de persones, avesades a llenguatges i consums diversos, ha decidit construir la seva identitat primordial a partir de la cultura catalana. Algunes han nascut aquí, però moltes han arribat d'arreu amb els bagatges de les seves experiències anteriors. Volem compartir-ho tot sense que ni ells ni nosaltres haguem de renunciar a ser qui som. La cultura catalana encara ha de resoldre molts problemes. Però si mirem enrere, veurem que el nostre salt endavant ha estat espectacular. Ja no lluitem per no desaparèixer, sinó per fer-nos dignes d'un espai entre les grans cultures del món. ◊

Jordi Play

Salt

Laboratori de convivència, perifèria creativa

Per: **Miquel Berga** professor de literatura anglesa a la Universitat Pompeu Fabra i fill de Salt | Fotografia: **Joan Castro Folch**

Llum i silenci. Una sala per a interaccions dinàmiques: saltencs de procedències diverses fan circular informació digital a tota pastilla. Els gegants, en Grau i l'Eulàlia, immutables, presideixen. Ens remeten al temps, a l'amo de tot. Hi ha capes de temps en aquest espai modern i funcional. Això era la Coma-Cros, una de les fàbriques tèxtils de Salt, epicentre de la industrialització del Gironès. En aquesta sala el soroll hi era constant. Les onades immigratòries van arribar del Gironès i el Pla de l'Estany, més tard d'Andalusia. Ara la riuada és global, però Salt persisteix. Sempre amb personalitat pròpia: laboratori de convivència, perifèria creativa. Un eslògan dels setanta: *Salt: melic de l'esquizofrènia creadora*. Una ironia (a Salt hi ha el 'manicomi' provincial) i una veritat sobre el potencial d'un poble que fa de la perifèria virtut i que és referent (Temporada Alta, El Canal) en àmbits de creativitat artística. En Grau i l'Eulàlia, que ho saben tot, segueixen observant.

Ens calen periodistes amb compromís

Els periodistes Roger Palà (@rogerpala) i Sergi Picazo (@sergipicazo) coordinen l'anuari Media.cat (@mediacatcat), dedicat als temes silenciats del 2011. Es publicarà gràcies a l'aportació de desenes de persones via Verkami, el web del *crowdfunding* (vegeu el número 17 de la revista).

Parlem amb **MEDIA.CAT** | 23/2/2012

Què són els silencis mediàtics?

Roger Palà (R. P.): Són tots aquells temes als quals els mitjans de comunicació no dediquen un gran espai o, senzillament, no en parlen.

Sergi Picazo (S. P.): Hi ha una 'censura' moderna. Chomsky parla de la censura del minut. Falta profunditat. Molts temes 'no venen', no són comercials. Però el gran problema de professió és l'autocensura. La por. Parlar de temes que molesten. Ficar-te en embolics. Perdre la feina.

Els *social media* poden ajudar a aflorar aquests temes, no? Substitueixen el periodista?

(R. P.): Les xarxes socials són una eina més. Twitter o Facebook, en si, no són garantia de pluralitat. Els periodistes podem fer-les servir per apropar-nos millor a l'audiència, buscar temes o difondre continguts.

(S. P.): No substituiran mai el periodisme. El periodisme és una tècnica, una tàctica i una estratègia per explicar conflictes al ciutadà. Però Internet i els *social media* permeten saltar algunes vegades el filtre. Crec en els mitjans: els normals, els alternatius, o noves formes digitals.

Si no és el periodista ciutadà, quins compromisos i habilitats cal demanar al periodista professional?

(R. P.): Creiem en el periodisme d'investigació, el que no es queda en l'anècdota que aporta profunditat, dades i contrast.

(S. P.): Primer, llegir molt (novel·les!). Després,

Jordi Play

escriure molt bé (com Roig, Montalbán o Huer-tas). Finalment, saber tècnica periodística. Per sobre de tot, cal periodistes amb compromís ètic amb la societat; i mitjans que els permetin sobreviure, que et paguin.

Heu apostat pel *crowdfunding* per fer possible l'anuari... amb un èxit espectacular que convida a l'optimisme, no?

(R. P.): L'aposta per Verkami ens va semblar una eina molt bona i amb un camí inèdit per recórrer als PPCC.

(S. P.): El *crowdfunding* no és res més que la subscripció popular moderna. El periodisme ha d'investigar models de cooperativisme. Sóc menys optimista perquè no tot és or. Cal un model a llarg termini.

I ara què? 'Esquerdar' els mitjans: l'anuari és un pas important, però n'hi haurà d'altres, no?

(R. P.): Estem centrats en què l'anuari MediaCat 2012 respongui a les expectatives que s'han generat. Aquest és l'objectiu núm. 1.

(S. P.): Seguir trencant silencis. L'any passat vam parlar de CIE's i Urdangarin, i ara ja ho fa tothom.

Versió completa de l'entrevista a:

<http://storify.com/oriollado/entrevista-a-roger-pala-i-sergi-picazo-tasques-con>

Estem treballant amb quinze temes potents. No els podem avançar. Alguns encara s'estan tancant...

@oriollado, periodista

Martí Anglada

«La inviabilitat de Catalunya a Espanya és un problema europeu»

El periodista Martí Anglada (Girona, 1949) aparta el focus de Merkel i Grècia per denunciar la inviabilitat de Catalunya a Espanya, analitzar el paper de la UE davant d'aquest maltractament fiscal i apostar per internacionalitzar el conflicte i fer amics a l'estranger. L'excorresponsal de TV3 a Brussel·les i Berlín ens parla, des de la seva ciutat, amb la perspectiva i la llibertat del viatger.

Per: **Albert Segura** | Fotografia: **Jordi Play**

La UE pot ser indiferent a un dèficit fiscal català, que no té comparació (2.251 euros per cap a l'any), i permetre que s'ofegui un dels seus motors de recuperació econòmica? Brussel·les vigila els comptes d'Espanya, intervinguda *de facto*, però posa totes les autonomies al mateix sac culpant-les dels números vermells.

El vigilant s'està començant a assabentar del maltractament, s'adona que Catalunya és a l'avantguarda en retallades, té un comportament exemplar i està complint els cànons d'austeritat europeus, siguin més o menys exagerats. I que tot plegat ho ha de fer amb una cama lligada a la cadira, carregant amb un dèficit fiscal injust i els deutes que Espanya no li paga. El vigilant, que són els eurocomissaris Rehn o Almunia, podria tenir també una capacitat de pressió i arbitratge i renyar Madrid perquè hi ha coses que no es poden fer.

I resoldre'ns el problema, els draps bruts que no som capaços de rentar a Madrid?

No, ho haurem de resoldre nosaltres mateixos. Però la UE pot ser testimoni del nostre patiment, i això ja és un progrés: tot el que sigui internacionalitzar el conflicte, donar a conèixer amb un megàfon europeu ben gran que som víctimes d'un maltractament fiscal, ens fa més forts. Ens interessa que se sàpiga la veritat, perquè la resta d'europeus siguin solidaris i sentin simpatia per Catalunya. No volem el silenci i la boirina.

Els lands de Baviera, Baden-Württemberg i Hessen tenen limitada la seva solidaritat al 4,4 % però es queixen i volen renegociar-la. Quins aliats tindrem?

Se'n fan creus, quan els expliques que a Catalunya patim un dèficit fiscal d'entre el 8 i el 10 %. Els alemanys ens entenen de seguida: et pregunten quina és la capital i quina població té Catalunya i ja no cal que els expliquis res més, es fan el seu mapa mental. La de França és la gran batalla, té un problema d'ignorància, de no calibrar prou la nostra realitat i comparar-nos amb l'Auvergne, que mai no serà independent. I als italians també els costa, tot i que la dualitat Roma-Milà i els exemples del Friuli, la vall d'Aosta, el Tiro del sud o les illes haurien d'ajudar-los. Els anglesos ens entenen perfectament, però ara no els interessa mostrar simpatia cap a una altra Escòcia. Però els que més ens coneixen, i ja no cal fer-los més pedagogia, són els espanyols. Amb Espanya el problema no és d'incomprensió, sinó de cinisme. Saben millor que ningú què és Catalunya i precisament per això ens combaten i intenten esborrar-nos.

Però a la UE qui no té estat no hi és comptat.

És evident, ara no hi som comptats, però això no vol dir que també siguem ignorats,

perquè se'ns coneix cada cop més. Els referèndums per la independència van donar la volta al món i a Europa els van entendre perfectament, perquè són una expressió exemplar de democràcia pacífica. Oferim un conflicte però també un model de convivència que és molt llamener mediàticament. I la prohibició de les curses de braus encara va tenir més força, projectant arreu una imatge de bondat social.

Existeix el risc que se'ns associï i conegui com una font de victimisme i reivindicació constant i no com el motor econòmic i cultural que som.

Correm el perill que el nostre conflicte s'enquisti. La víctima permanent acaba esborrant-se, sent transparent i oblidada per tothom. Ara que l'hem internacionalitzat, el nostre problema no pot ser etern, l'haurem de resoldre en un sentit o un altre en menys d'una generació, hem de respectar un ritme, una finestra en el calendari. I no som els únics, Escòcia també ha d'afanyar-se.

Tenim pressa, però Brussel·les no vol obrir el meló de tocar fronteres. I Espanya amenaça amb l'espantall que una Catalunya independent quedaria fora de la UE.

Europa no es pot permetre tenir enquistat de forma endèmica un problema d'arrel democràtica, social i pacífica de l'envergadura de Catalunya. No tenim res a veure amb el País Basc, la violència genera antipaties a l'exterior, però quan es maltracta una societat que és profundament democràtica i ho demostra, Europa l'ha de socórrer. Oficialment Brussel·les ha de dir que és un afer intern espanyol i que no s'hi pot ficar, perquè no vol més problemes. Però un cop aquest problema

Vam entrevistar Martí Anglada i Birulés a Girona, ciutat a la qual se sent molt vinculat: prové de la família de l'establiment de bicicletes Can Birulés de la Gran Via i l'any passat fou el pregoner de les Festes de Sant Narcís.

Quan es maltracta una societat que és profundament democràtica com la catalana, Europa l'ha de socórrer

A man with grey hair, wearing a dark brown jacket over a white shirt and brown corduroy trousers, is walking towards the camera in a courtyard with a black and white checkered floor. The background shows a building with arched doorways and a few other people in the distance.

Bon coneixedor d'Europa, Anglada es mostra optimista amb la nostra carta de presentació: oferim set milions i mig de ciutadans amb un grau alt de civisme i valors democràtics. Aquí fem referèndums i prohibim les curses de braus mentre altres disparen trets.

s'ha exterioritzat, com el cas català, té pressa per resoldre'l. La UE ha demostrat ser prou flexible quan toca crear noves fronteres. No volia que txecs i eslovacs se separessin però va deixar fer. I va posar condicions al referèndum d'independència de Montenegro, però la va haver d'acabar acceptant. Kosovo va costar més, perquè la seva viabilitat és més discutible, però ja només són cinc els estats [entre els quals l'espanyol] que no reconeixen la seva secessió. La UE pot semblar freda de forma oficial, però a la pràctica tot és possible.

Espanya està fent el ridícul amb Kosovo, sobretot després de la sentència de la Haia?

Espanya està fent d'Espanya, va pel mal camí i quan es compara amb els Balcans corre el perill d'acabar assemblant-se a Sèrbia. Els espanyols, més que no pas ridículs són excèntrics, però la frontera entre les dues categories és molt petita.

En 20 anys han aparegut una vintena de nous estats a Europa: set (amb Croàcia l'any que ve) ja són a la UE i tres a la zona euro. Què ha de fer Catalunya abans que el seu problema no s'enquisti? És encara possible l'encaix a Espanya?

Si el pacte fiscal no es resol positivament l'*statu quo* de Catalunya a Espanya és inviable, donada la gravetat de la crisi econòmica. O ho resollem o ho resollem. L'actual relació de Catalunya a Espanya no és viable i Brussel·les i la resta de la UE no són espectadors situats dalt al galliner que s'ho mirin de lluny, sinó actors de primera fila. Una cosa és que oficialment sigui un problema intern espanyol i una altra que Europa toleri el maltractament i ignori aquesta discriminació fiscal totalment injustificable. Europa no serà indiferent a un SOS català. Alemanya i els estats petits no ho permetran. La inviabilitat de Catalunya a Espanya és un problema europeu, es miri per on es miri. I Europa té mitjans per ajudar a resoldre'l,

per pressionar, tot i que la iniciativa ha de ser nostra.

Hem de fer amics, però no només queixant-nos i mirant-nos el melic. Què podem oferir?

Oferim a Europa set milions i mig de ciutadans amb un grau alt de civisme i valors democràtics, posats a prova en moments difícils: aquí fem referèndums democràtics i prohibim les curses de braus mentre altres disparen trets. Oferim un país de dimensions petites, però amb una altíssima creativitat artística i una raonable capacitat industrial. I un patrimoni paisatgístic i cultural de primer ordre. Això és suficient. Si aquest país d'uropeus demòcrates i pacífics és maltractat, ha de denunciar-ho i crear cercles internacionals d'amistat per ser socorregut en cas que ho necessiti.

Això és compatible amb diluir les delegacions del Govern a l'estranger per les retallades? Catalunya necessita una política exterior d'estat.

Trobo a faltar el nervi i l'impuls de l'etapa Pujol, que als anys 1980 i 1990 va passejar-se molt per internacionalitzar el coneixement de Catalunya i fer-la el model de nació sense estat a Europa, un dels quatre motors. Maragall va posar l'accent en l'euroregió i la francofonia, sabia el que es feia i va pensar molt en el veí gran, que és França. Montilla no va posar cap accent, no va fer acció exterior, el segon tripartit va perdre intenció. I ara tot està per fer. Tenir delegacions és important en l'àmbit comercial i cultural, i l'Institut Ramon Llull hauria de tenir més pressupost, però el que cal és que el president Mas faci viatges, com Pujol. Mas ha d'explicar a l'estranger l'obvietat que Catalunya té la capacitat de ser un estat de la UE i que és d'una viabilitat meridiana. I la ciutat de Barcelona pot ajudar-lo molt a vendre Catalunya i fer entendre immediatament que un país que ha estat capaç de crear una capital així també podria crear un estat propi viable.

RODA EL MÓN I TORNA A LES ANGLADES

Martí Anglada enyora els trajectes en tramvia fins a Tervuren, a la perifèria verda de la capital belga. I els corresponsals de Brussel·les trobem a faltar un referent, la seva capacitat d'anàlisi i contextualització als passadissos de les cimeres, explicar les coses i no només repetir allò que té escrit, un luxe en aquests temps de cròniques de 30 segons pagades a tant la peça. *La Vanguardia* el va estrenar com a corresponsal el 1977 a l'Orient Mitjà, enviant-lo a Beirut, el Caire, Bagdad, Israel... Des del Vaticà va informar de l'atemptat d'Alí Agca contra Joan Pau II, abans d'explicar la Gran Bretanya de Thatcher i, ja el 1987 com a primer delegat de TV3 a Washington, els Estats Units de Reagan i Bush pare. Prejubilat a la força per la inflexibilitat de la legislació laboral espanyola, i després que el *Polònia* l'hagi convertit en un mite pels seus directes des de Brussel·les i Berlín, ha tornat al que Josep Pla anomenava *Ter-raprim de l'Empordà*, per instal·lar-se en un dels meandres (les anglades, en català antic occità) del riu Fluvià, bressol de la família Anglada des del segle XIII.

La marca Barcelona aixafa la marca Catalunya o han de conviure?

Mai hem de deixar de dir als estrangers que Barcelona no només és la gran metròpolis mediterrània sinó la capital de Catalunya. I que no hi hauria Barcelona si no hi hagués Catalunya, és absolutament inseparable. El prestigi internacional, la bellesa, la riquesa patrimonial que té Barcelona és l'expressió del país que l'ha creada, que és obvi que no és Espanya. Espanya ha creat Madrid. I un país que ha estat capaç de crear Barcelona ha de ser un bon país. Jo fa molts anys que volto, m'he fet un fart d'explicar què és Catalunya i li puc assegurar que la clau de la comprensió és que té una capital que és Barcelona. I amb això tens explicada la meitat de la lliçó.

El prestigi, la bellesa i la riquesa patrimonial que té Barcelona és l'expressió del país que l'ha creada, que és obvi que no és Espanya. Espanya ha creat Madrid

Com podem trencar el biaix centralista dels corresponsals estrangers a Madrid?

És un problema gros i només podem fer mesures pal·liatives: hem de fer-los venir a Catalunya com més millor, regalar-los subscripcions, i en paper!, als diaris catalans, ser més capil·lars i pressionar molt més, provocar-los la curiositat i induir-los a dedicar cada dia almenys deu minuts a saber què pensen els catalans.

I la Catalunya del futur formarà part d'uns Estats Units d'Europa o l'euro i la UE no hauran superat aquesta crisi i s'hauran desintegrat?

El somni federal d'uns Estats Units d'Europa es manté viu mentre existeixi el Parlament Europeu. Però el que aquesta crisi ha enfortit és una zona euro intergovernamental, creant de facto una Europa a dues velocitats, que té una certa estabilitat i més protagonisme per a alguns països que per a d'altres. Jo no crec en cap gran explosió de l'euro, tot i que Grècia és un tobogan i que, suposo, acabarà a terra.

Quins creus que seran els líders europeus del futur?

En temps de vaques magres, d'austeritat i penitència, el millor que podem tenir és aquest lideratge francoalemany, difícilment li trobarem un substitut. Un lideratge únic d'Alemanya és impensable. Però quan toqui tornar a créixer, el lideratge a Brussel·les serà

més important: Barroso i Van Rompuy pleguen d'aquí a dos anys i mig i no repetiran, i el que ha de quedar molt clar és que la UE l'haurà de dirigir algú de la zona euro: no podem repetir la trista cerimònia de l'espantall de Tony Blair del 2009, una maniobra per acabar col·locant lady Ashton. Hi ha molts expressers ministres de la zona euro disponibles, segur que en trobarem algun. I si els britànics volen decidir, que s'integrin a l'euro!

Què passarà si Hollande venç Sarkozy a les presidencials franceses?

No em preocupa si guanya Hollande o Sarkozy sinó com serà el proper govern alemany: m'agradaria que tornés a ser una gran coalició que es pogués entendre tant amb l'UMP com amb el PS francès, i sense els liberals, que són menys europeistes i culpables d'algunes de les estridències i rigidesses que hem vist a Alemanya respecte de Grècia.

La del català a Europa sense tenir estat propi és una guerra perduda?

L'hem de reivindicar sempre, si l'Estat espanyol no col·labora mantinguem la pressió perquè tenim la raó i molts amics. Una llengua que saben parlar nou milions i mig de persones s'ha de comparar amb les llengües oficials i té tot el dret de ser-ho, amb l'estatus que s'hagi de buscar. Algun dia s'obrirà una esquerda per resoldre aquesta injustícia, començant per coses petites com poder parlar-lo al Parlament Europeu: al polític que sempre ho ha vetat [Alejo Vidal-Quadras] l'acaben de fer fora de la direcció del seu partit, sempre arriba un moment en què comença l'adéu per a algunes persones. ◊

>>> **Albert Segura** és periodista i corresponsal a Brussel·les.

«Les retallades en mitjans i cultura són més perverses i perjudicials perquè afecten l'ànima del país»

Quin ha de ser el model dels mitjans de comunicació catalans i quina presència internacional han de tenir?

La BBC és modèlica, per la independència i la qualitat amb què treballen els seus periodistes, sempre amb ulls britànics, tot i ser una cadena global. TV3 hauria de seguir mirant el món amb ulls catalans, tot i que una bona informació internacional costa molts diners.

I ens podem pagar la BBC? Fins on es poden aprimar els mitjans públics?

No desitjo a ningú ser polític en temps d'austeritat. Les retallades en sanitat poden ser molt doloroses, entenc que quan es tanca un quiròfan o un CAP fa molt de mal immediatament. Però les retallades en cultura i mitjans de comunicació són encara més perverses i molt més perjudicials a la llarga, perquè retallen l'ànima del país. Sé que és molt difícil però, si us plau, preservem el que tenim. La qualitat de la televisió, de les ràdios i dels diaris catalans està per sobre de la mitjana europea i, sobretot, de l'espanyola.

Vostè ha pogut treballar sempre amb la independència de la BBC?

Sí, en 27 anys a TV3 m'he sentit molt còmode. A *La Vanguardia* jo hi era des del 1972 i el Tribunal d'Ordre Públic franquista em va obrir un expedient per una informació de tribunals, però fins i tot llavors el diari em va donar ple suport. He tingut sort.

TV3 es pot permetre desapropiar la seva experiència?

La societat em valora, pensa que continuo sent útil i capaç, però les lleis espanyoles són inflexibles. Amb respecte per tothom, però és evident que hi ha feines que requereixen un esforç físic i retirar-se més jove, i d'altres, de caire més intel·lectual, que permetrien jubilar-se més tard. És fàcil d'entendre, però la legislació espanyola no ho entén.

PREMI SANT JORDI

FINALISTA PREMI SANT JORDI

DESCOBREIX
EL SANT JORDI!

Proa

www.proa.cat

La projecció internacional de Catalunya

Som un país amb un potencial únic i, malgrat tot, se'ns coneix poc com a tal. Qualsevol estratègia de projecció exterior ha de comptar amb dos elements que en aquest article analitzem amb deteniment: una marca lligada a uns atributs propis i un relat i uns instruments per explicar-se al món.

Per: **Albert Royo i Mariné** | Il·lustracions: **Ariane Faber** | Infografia: **Juliana Eslava**

Catalunya és un país mil·lenari, amb una clara vocació internacional i amb un cert autogovern des de fa trenta anys. Disposa d'actius de fama mundial, tant geogràfics (Barcelona, la Costa Brava, els Pirineus, el delta de l'Ebre...), com culturals (la llengua, la literatura, el modernisme, una potent indústria editorial, etc.). Ha gaudit i gaudeix de personatges de reputació mundial en molts camps: la pintura, l'arquitectura, la música, la literatura, la cuina, la ciència, l'esport, l'empresa, etc. I ha tingut oportunitats úniques per projectar-se al món, com uns jocs olímpics, un equip de futbol que ha fet història o una literatura que ha estat la convidada d'honor de la Fira del Llibre de Frankfurt. Som un país amb un potencial únic i, malgrat tot, se'ns coneix poc com a tal. I alguns dels que ens coneixen ens veuen com un focus de tensió i victimisme constant. Podem identificar una causa que explicaria aquesta situació: no comptem amb els elements propis d'un estat que ens permeti projectar-nos eficaçment i sense interferències. **Antoni Bassas**, corresponsal de TV3 a Washington des de juny del 2009, és taxatiu: «en el món d'avui, qui no té un estat propi no existeix. Com que la política és molt més important que la cultura, la teva identitat l'homologa un passaport, no la llengua o la història». I afegeix: «fins i tot presentar-se com d'una cultura separada de l'Estat que legalment et correspon acaba sent entre sospitós, rar i desagradable».

Avui dia, però, tota organització que busqui influir en el seu entorn necessita contactes internacionals i projectar-se al món. Ho fan les empreses, les universitats, els sindicats o les ONG. I ho fan els territoris, que competeixen en un mercat global per atraure inversions i defensar els interessos dels seus ciutadans allà on estiguin en joc. La vella diplomàcia estatal ha donat pas a unes relacions internacionals molt menys rígides, multinivell i obertes a tot tipus d'òrgans i institucions. Els estats segueixen tenint la paella pel mànec, però Catalunya no pot esperar a tenir un estat per disposar d'una política de projecció exterior. És més, sense aquesta, difícilment tindrà un estat propi (en cas que el vulgui). La defensa d'una política exterior pròpia, però, no ha de partir d'un posicionament nacionalista, sinó de la necessitat de comptar amb una política pública destinada a l'acció exterior, com existeix en qualsevol altra matèria i com la tenen molts territoris del món, siguin ciutats o regions.

Segons els experts, qualsevol estratègia de projecció exterior ha de comptar amb dos elements que analitzarem amb deteniment: una marca lligada a uns atributs propis i un relat i uns instruments per explicar-se al món.

Existeix una marca Catalunya?

Agustí de Uribe-Salazar, president de l'Associació Catalana de Comunicació i Estratègia Polítiques, parla clar: «no veig que existeixi una marca-país prou potent, sinó una dispersió sectorial, on cadascú fa la guerra pel seu compte. Hi

ha un gran desconeixement de qui som, més enllà de quatre països més propers culturalment i geogràfica». D'exemples, n'hi sobren, però esmenta l'experiència recent dels Castellans de Vilafranca a l'Índia, on eren identificats com un equip espanyol que practica una tradició espanyola. «I això que els castellans, una cosa tan nostra, formen part del patrimoni cultural immaterial de la UNESCO». «No ens coneix ningú», sentència **Germà Capdevila**, director del *Catalonia Today*. «Hem de deixar de creure'ns tan bons, obrir el zoom i veure que som el que som i que hi ha molta feina per fer». Afegeix que «ens mirem

Barcelona al món

Barcelona, com a capital de Catalunya, és una ciutat de referència internacional. Una metròpoli global amb un territori molt atractiu, i una de les marques de ciutat més potents del món que posem al servei del país. Vagis on vagis Barcelona està associada a uns valors, com els de la creativitat i la innovació, que no només defineixen la nostra ciutat sinó el conjunt de catalans. Tenim unes infraestructures logístiques de primer nivell i una capacitat d'atracció d'inversions molt important; a més d'un teixit econòmic diversificat amb sectors estratègics de futur, com les noves tecnologies. Tot això ens situa com a veritable capital econòmica del Sud d'Europa i de la Mediterrània, fet que ajuda sens dubte a la projecció exterior del conjunt de Catalunya.

Xavier Trias, alcalde de Barcelona

Projecció cultural: les tres 'I'

Una cultura com la nostra té en la projecció exterior tres 'I' que li són indispensables. D'identitat, el coneixement internacional de la seva personalitat. D'identificació, l'aplicació d'aquesta identitat als creadors ja reconeguts internacionalment. D'indústria, l'expansió en els altres mercats dels nostres productes editorials, dramàtics, audiovisuals... La Fira del Llibre de Frankfurt ha estat el cas més paradigmàtic de la unió de les tres 'I' amb una decidida planificació institucional. La literatura catalana demostrà que, quan pot actuar amb normalitat, és universal. I també des de la creativitat i la comercialitat, com testifiquen els 500.000 exemplars de *Les veus del Pamano*, de Jaume Cabré, venuts en alemany.

Josep Bargalló, exconseller en cap del Govern

molt el melic i, quan aixequem la vista, només ho fem per mirar Espanya». Destaca, però, «el canvi de mentalitat dels catalans. Abans sempre ens presentàvem com a espanyols, ara hi ha un cert desacomplexament a l'hora de presentar-nos com a catalans a l'exterior». I cita una entrevista a Josep Carreras al diari *Die Welt*, on el tenor diu que «vol-dria cantar *Els segadors* en un partit oficial de la selecció catalana».

Des de Nova York, **Joan Salavendra**, president del Catalan Institute of America, confirma que Catalunya és desconeguda als Estats Units. «Barcelona és molt més coneguda tot i que normalment s'associa a Espanya, la qual, de per si, és prou desconeguda». Des de l'altra punta del globus, **Montserrat Marí**, presidenta del Centre Català d'Osaka, constata un cert augment del coneixement de Catalunya entre la societat japonesa, sobretot entre els que han visitat Barcelona i entre els seguidors del Barça i de Gaudí. «Sovint quan dic que sóc de Barcelona, em diuen: ah, ets catalana, oi?»

L'eurodiputat **Raül Romeva** destaca que, en entorns polítics de la UE, «hi ha molta consciència que Catalunya és un ens singular, diferent de la idea global que es té d'Espanya» i posa com a exemple el ressò especialment positiu que ha tingut la prohibició de les curses de braus, una decisió que ha estat percebuda com «una mostra de 'civilitat catalana' enfront de l'anacronisme espanyol». Romeva afegeix que, a Brussel·les, es considera que alguns

dels drets que els catalans reivindicuem (com l'oficialitat del català a la UE) són legítims, «tot i que de vegades hi ha certa incomoditat quan demanem suport explícit».

Per la seva banda, **Vicenç Villatoro**, director de l'Institut Ramon Llull, creu que la cultura catalana comença a ser visible i que «no se la percep com una cultura residual i folklòrica, sinó com una cultura mitjana». Considera que «la literatura catalana està en clara ascensió». Esmenta l'èxit internacional de Jaume Cabré, un dels autors preferits del president del Parlament Europeu, l'alemany Martin Schulz. Evidentment, la Fira de Frankfurt va ser-ne el gran detonant i fenòmens com *Pa Negre* hi estan ajudant molt. «I si un dia arribés l'Òscar o el Nobel de Literatura...». Per contra, segons Villatoro, les expressions culturals no lingüístiques (la pintura de Tàpies, Miró o Dalí, o l'arquitectura de Gaudí), no solen associar-se tan clarament amb Catalunya, tot i que molts dels seus protagonistes ho reivindicuen.

Recentment, s'han presentat dos estudis sobre les marques Barcelona i Catalunya, coordinats pel Brand Centre d'Esade, per encàrrec de l'Ajuntament i del Govern. Com era d'esperar, conclouen que Barcelona és molt més coneguda que Catalunya i que la seva imatge va lligada al turisme, l'esport (el Barça) i la cultura (sobretot, Gaudí).

La sorpresa ha saltat, però, en trobar que Catalunya, tot i ser molt menys coneguda, té una certa imatge de país industrial (relacionada amb el tèxtil, la metal·lúrgia i la química), que pot complementar una mancança de Barcelona: que no se la relaciona amb un lloc on fer-hi negocis. En aquest sentit, **Josep M. Oroval**, director del Brand Centre, considera que, si Barcelona i

Catalunya a la xarxa

El .cat és el domini d'Internet de la comunitat catalanoparlant. Un domini jove nascut fa sis anys quan la majoria dels altres ja en tenien vint. Però en poc temps i jugant d'igual a igual ha sabut guanyar-se un espai i una reputació al món a través del lideratge tecnològic i d'un nou model de creixement. El .cat ens treu de la invisibilitat. Cada cop que enviem un correu electrònic o donem l'adreça de la nostra web .cat, ens projectem al món com el que som, sense difresses. És també la millor eina que tenen les empreses per adreçar-se al mercat catalanoparlant, al qual poden tractar de la mateixa manera que els altres, parlant-nos en la nostra pròpia llengua. El .cat és la mostra del que podem fer quan se'ns deixa jugar i és un avanç del futur que ve.

Jordi Iparraguirre, director de la Fundació .cat

L'esport, clau en la projecció

Catalunya té esportistes de gran qualitat, entitats i instal·lacions que amb el temps han exhibit a ulls de tot el món un model d'èxit i una reconeguda capacitat organitzativa. Amb espais com el Circuit de Catalunya, que acull els grans premis de Fórmula 1 i motociclisme, o el Centre d'Alt Rendiment (CAR) de Sant Cugat del Vallès, on s'entrenen esportistes d'elit d'aquí i de fora, gaudim de grans equipaments amb una clara vocació internacional i som escenari de molts esdeveniments d'àmbit mundial. Però també els clubs, el pal de paller del nostre sistema esportiu, ens ajuden a projectar la imatge de Catalunya al món, així com les seleccions oficials catalanes, cada cop més nombroses, que augmenten el prestigi d'un país modern i avançat com el nostre.

Ivan Tibau i Ragolta, secretari general de l'Esport

Catalunya surten a l'exterior de la mà, poden beneficiar-se mútuament.

La relació entre les dues marques no deixa ningú indiferent. **Christopher Tulloch**, periodista anglès que ha treballat per a mitjans nord-americans i britànics i que coedita la *Catalan News Agency*, creu que la imatge de Catalunya a l'exterior té un «perfil baix a causa de l'exageració de la marca Barcelona, que aixafa qualsevol intent de crear una marca nacional, i de l'herència franquista lligada a la marca Espanya, que ha imposat estereotips com la migdiada, els toros o la paella a tot l'Estat». Esmenta un exemple recent: «força gent sap que el Mobile World Congress ha tingut lloc a Barcelona, a Espanya; però molt pocs —fins i tot entre els que hi vénen— coneixen Catalunya». De fet, sembla que passa quelcom similar entre Londres i Anglaterra, on «la reputació de la ciutat resta possibilitats a la marca país».

Tothom, però, està d'acord que Catalunya i Barcelona són marques complementàries. Barcelona Global és una plataforma de professionals i empresaris compromesos amb el desenvolupament econòmic de la ciutat i la seva àrea d'influència. **Mateu Hernández**, director d'aquesta iniciativa, impulsada per l'empresària Maria Reig, considera que Catalunya ha de fer-se seva la marca Barcelona. «És trist, però la marca Catalunya és desconeguda o s'associa a problemes. Quan esmentes Barcelona, en canvi, la gent somriu.» Hernández compara la situació amb la relació que es pot produir entre la

imatge d'una gran multinacional de nom quasi desconegut que ven productes molt populars. «La multinacional voldrà potenciar la marca de cadascun dels productes, però el poder de decisió seguirà estant en mans del president de la multinacional.»

Però, com creem una marca? Segons Josep M. Oroval, per crear una marca necessitem tres elements: que hi hagi la decisió política de fer-ho, que es treballi a llarg termini per superar els partidismes i que s'hi impliqui el màxim

«La marca Catalunya és desconeguda o s'associa a problemes. Quan dius Barcelona, la gent somriu.»

d'agents socials que després utilitzaran la marca. Seguint aquesta estratègia, el Brand Centre d'Esade està coordinant una iniciativa per definir el posicionament de la marca Catalunya al món. És un projecte que s'inicia amb l'antic Govern, al qual el president Mas ha donat continuïtat. A partir de la consulta amb diverses entitats del país, es va acordar treballar en el concepte de «Catalunya com a entorn privilegiat per al talent». Ara cal posar a prova el concepte escollit. Els resultats d'aquest exercici, en el qual participa Òmnium, els coneixerem a mitjans d'any.

En resum, tenim molta feina per fer, però comptem amb els ingredients necessaris: un gran capital d'actius per exportar i un consens creixent per definir una marca pròpia que superi les velles tensions entre els dos costats de la plaça Sant Jaume.

La manca d'un relat polític

En paral·lel al desconeixement de la marca Catalunya, no hem sabut construir un relat per explicar-nos al món. A tall d'exemple, hem intentat reformar l'Estatut per consolidar l'autogovern i no hem estat capaços d'explicar-ho a l'exterior, que ha comprat, majoritàriament, la versió de Madrid. O, ara mateix, malgrat seguir aportant una gran quantitat de recursos a la resta de l'Estat en un exercici de solidaritat imposada, Brussel·les ens vweu com una regió responsable d'una part important del dèficit de l'Estat. Ens costa fer arribar la nostra versió al món, bé sigui en polèmiques puntuals, bé sigui a l'hora d'explicar què volem construir quan demanem més autogovern. Volem més llibertat, més competències, més diners... Però fins on? I per fer què? En aquest sentit, és possible que l'ús del terme *nacionalisme* ens perjudiqui. Té una connotació molt negativa a Europa i, més enllà del fet que pot semblar poc adaptada als termes polítics del segle, no defineix un objectiu clar i crea una imatge antipàtica, de reclamació constant. En canvi, en reclamar un estat federal (amb els matisos que calgui) o confederal o, directament, un estat

Catalunya a les Nacions Unides

Per tenir presència i visibilitat a les Nacions Unides, cal voluntat de política multilateral. La signatura d'acords d'entesa amb les agències i fons de l'ONU permet col·laborar amb programes internacionals que estiguin en sintonia amb les prioritats del Govern. Aquesta col·laboració dóna al Govern i al país experiència, contactes i visibilitat. Els acords, a més, poden preveure l'enviament de professionals i funcionaris catalans a treballar en aquestes institucions (com a 'secondments', JPO o voluntaris). Els catalans en organitzacions internacionals poden jugar un paper clau en la projecció exterior del país i són un capital humà de valor incalculable per a les necessitats de l'administració catalana.

Oriol Freixa Matalonga, especialista de programa a l'Oficina de Planificació Estratègica de la UNESCO

La internacionalització de la cultura

La internacionalització de la cultura comença per una bona recepció de les cultures foranes. És molt difícil relacionar-nos amb el que no coneixem. Per això és important disposar d'institucions que ens portin aquí les coses que es creen, es pensen, es diuen i es produeixen a fora i que les facin entrar en relació amb les coses que es fan aquí. La bona internacionalització neix fruit de la necessitat. El procés creador demana sovint canvis de registres que ens obliguen a mirar fora, perquè, si no, ens aturarem i, en aquest camp, quan un s'atura, és mort. Una bona recepció garanteix l'entrada en relació amb creadors i savis d'arreu. I el contacte fa coneixement, i el coneixement fa projecte compartit, és a dir, internacional.

Josep Ramoneda, filòsof

DAFO de la marca Catalunya al món

El DAFO és una eina de gestió empresarial que permet a les organitzacions fer-se una 'fotografia' del moment en què es troben, amb l'objectiu de traçar l'estratègia futura. Les quatre inicials identifiquen les dualitats de l'anàlisi interna (Debilitats i Fortaleses) i de l'anàlisi de l'entorn (Amenaces i Oportunitats). De la lectura d'aquest article s'extreu el següent DAFO de la marca Catalunya al món.

La premsa internacional

La imatge del país entre les elits polítiques, econòmiques i intel·lectuals de l'exterior depèn en part del que escriuen els periodistes estrangers, que viuen a Madrid i llegeixen diaris espanyols, o bé viuen fora i consulten webs de la capital. El Govern hauria de facilitar-los al màxim la feina perquè els arribi de manera ràpida i organitzada una altra informació sobre Catalunya. Algunes idees: crear un portal sobre el país que aplegui notícies de tot tipus, no només oficials, i difondre'l bé; ajudar a la difusió de mitjans catalans en altres llengües; organitzar visites de feina a Catalunya, oferint contactes amb personatges públics i privats; aprofitar viatges a Madrid i al món per convocar premsa estrangera i parlar de temes candents.

Sandra Buxaderas, corresposal a Brussel·les i Roma

Barcelona, atmosfera creativa

Sovint ens preguntem què singularitza Barcelona per haver estat i ser trampolí de creadors, industrials i emprenedors. Què provoca que, malgrat la manca d'ambició i influència, la nostra marca segueixi cotitzant a l'alça en els mercats de futur? Totes les ciutats competim per ser capitals de la innovació, la creativitat, el coneixement... Però, mentre és senzill qualificar San Francisco de bressol TIC, Londres de capital financera o Shanghai d'urbs emergent, què ens defineix, a Barcelona? L'atmosfera creativa és el que ens caracteritza, ens posiciona i ens dona allò que necessitem per esdevenir el motor econòmic que creï ocupació. Una atmosfera que hem de cuidar perquè som més que una ciutat i tenim una marca a protegir i, sobretot, gestionar, liderar i projectar.

Maria Reig, consellera de Barcelona Global

propi, es fan servir termes amb un objectiu clar i que no confonen. Una bona comunicació no servirà de res sense un missatge que sigui nítid i es percebi sincer. En aquest sentit, el Govern d'Escòcia ha aconseguit fer arribar el seu missatge de forma diàfana al món... i a Londres. Escòcia serà allò que els escocesos decideixin ser.

Junt amb la manca d'un relat, Catalunya i el seu govern han tingut sempre un gran dèficit d'interlocució amb l'exterior. Els mitjans estrangers, quan parlen de nosaltres, sovint ho fan des del desconeixement i, a vegades, massa influïts pels mitjans de Madrid i sense haver contrastat les informacions rebudes amb la versió de la Generalitat o de persones coneixedores de la realitat catalana. La majoria dels correspon-

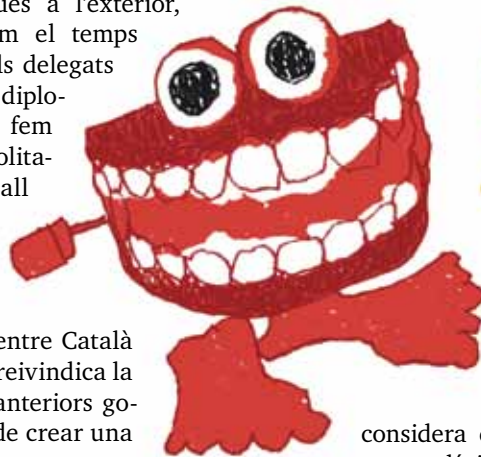
«Els polítics catalans sovint diuen coses més fortes a l'exterior, que no pas a l'interior.»

sals estrangers presents a l'Estat són a la capital i no acostumen a moure's'n. Sobre aquesta qüestió, **Francesc Gambús**, recentment nomenat director general de Relacions Exteriors de la Generalitat, explica que el Govern està fent un esforç per comunicar la seva posició a l'exterior. Ho fa «acompanyant els corresponents estrangers presents a Barcelona, aprofitant les sortides del president i d'altres alts càrrecs a l'exterior per parlar amb la premsa i sent reactius a informacions incorrectes o esbiaixades». Christopher Tulloch es felicita per les aparicions del president Mas a la premsa internacional, però es mostra sorprès pel fet que «els polítics catalans sovint diuen coses més fortes a l'exterior, que no pas a l'interior. Això demostra una manca d'estratègia clara, d'una anàlisi sobre la necessària modulació dels missatges en funció de l'audiència». I proposa que el canal internacional de TVC emeti un informatiu en anglès i que el Govern doni més suport a les versions angleses dels mitjans catalans.

Germà Capdevila es mostra pragmàtic. «Dissortadament no tenim un estat propi i, als ulls d'Europa i del món, som una regió», però comptem amb un govern que té recursos per projectar

el país. «És imprescindible tenir delegacions polítiques a l'exterior, però no perdem el temps intentant que els delegats tinguin estatus diplomàtic; no ens fem trampes al solitari», afegeix a tall d'exemple. Per la seva banda, **Antoni Montserrat**, vicepresident del Centre Català de Luxemburg, reivindica la feina feta pels anteriors governs a «l'hora de crear una necessària infraestructura exterior» i destaca que, «en temps de crisi, la projecció exterior és més necessària que mai». Capdevila i Montserrat contraposen les recents retallades a Exteriors amb el paper de la societat civil a l'hora de projectar internacionalment el país i celebren iniciatives com Help Catalonia o el Col·lectiu Emma i la feina que fan les comunitats catalanes de l'exterior.

Francesc Gambús respon amb contundència: «el Govern és present allà on creu que ho ha de ser, sense renunciar a d'altres espais on encara no hi som». I afegeix: «no renunciem a ser un estat de la UE. Tenim aquesta vocació. Per això la política europea és la nostra primera prioritat». En aquesta època de crisi, afegeix: «hem de sortir fora; si abans el nostre principal mercat era l'espanyol per una qüestió de proximitat, ara podem anar arreu del món i el Govern ha de facilitar aquest procés». Pel que fa a les delegacions a l'exterior, Gambús explica que «tenen una funció de projecció econòmica combinada amb una d'institucional». I ressalta aquest darrer element amb un cas concret: «estem acompanyant moltes empreses a obrir-se mercat al Con Sud d'Amèrica i, a l'hora d'entrevistar-se amb les autoritats locals, la presència de la Secretaria d'Afers Exteriors és imprescindible. Només amb ACCIÓ, no ens en sortiríem». Sobre el tancament de la Delegació a Buenos Aires, justifica la decisió pel context d'ajust pressupostari. Aquesta realitat és la mateixa que ha impedit crear l'anunciada Conselleria d'Afers Exteriors. De tota manera, recorda, «aquest govern ha unificat tota l'estructura d'Exteriors dins la Conselleria de Presidència, com a mostra de la importància que dona a aquesta matèria». El director general de Relacions Exteriors es compromet,

a més, a buscar el consens necessari amb l'oposició en una matèria que considera d'interès nacional. En aquesta línia, afirma que se seguirà amb la política de signar acords de col·laboració estable amb els països prioritaris de l'acció exterior catalana (ja n'hi ha amb el Japó, l'Argentina i l'Uruguai) i que es mantindran els acords de cooperació que governs precedents van signar amb diversos fons i agències de les Nacions Unides.

Des dels entorns acadèmics, **Ferran Requejo**, professor de la UPF i coautor del Pla de l'Acció Exterior del Govern de Catalunya 2010-2015, identifica el model belga com una possible referència en política exterior per a Catalunya. «Les relacions intergovernamentals a Bèlgica són més horitzontals, no jeràrquiques i verticals com a l'Estat espanyol». Les regions ratifiquen els acords internacionals signats per la federació i els representants regionals poden presidir una delegació estatal o, fins i tot, una reunió del Consell de la UE (com va passar diverses vegades durant la Presidència belga de la UE, el 2010). Pel que fa a la presència institucional a l'exterior, considera el Quebec i Flandes «dos casos a estudiar de prop per la seva ambició».

El professor Requejo conclou que el problema principal a l'hora de projectar Catalunya «està relacionat amb el marc constitucional espanyol, que reflecteix una lògica afrancesada de caràcter jeràrquic i unitarista, molt allunyada dels estats federats. Les competències de Catalunya en l'àmbit exterior i europeu són simplement ridícules. És un model que no es pot reformar més que amb una voluntat política de canvi cap a un federalisme obert i competitiu, una voluntat que no existeix en absolut al si dels partits majoritaris de l'Estat.» ◊

>>> **Albert Royo i Mariné** és polític i vicepresident d'Horitzó Europa.

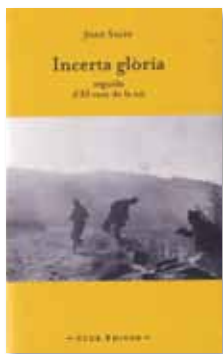
Els llocs comuns en la

«Tenim la cultura, tenim la indústria i tenim el públic. Ara només ens manca un Estat que potencii aquestes riqueses.»

La frase del subtítol pertany al discurs que la presidenta d'Òmnium Cultural, Muriel Casals, pronunciava durant la Nit de Santa Llúcia 2011, en el qual ens encoratjava a sentir-nos orgullosos de molts productes culturals catalans, i en citava dos de paradigmàtics: «1) la pel·lícula *Pa Negre*, que és resultat de la combinació de la imaginació del novel·lista Emili Teixidor, de l'art del director Agustí Villaronga i de la tenacitat de la productora Isona Passola; 2) la gran novel·la de Jaume Cabré *Jo confesso*, que és una aportació catalana a la literatura universal». Els grans novel·listes Teixidor i Cabré tenen en comú formar part de l'elenc de guardonats del Premi Sant Jordi de novel·la, atorgat per Òmnium des dels seus orígens (a l'inici sota el reclam de Joanot Martorell). En aquest article retem, al premi, un petit homenatge periodístic, amb un exercici que analitza les temàtiques principals de les novel·les vencedores al llarg de les 61 edicions del Sant Jordi.

Per: **Germà Bustamante**

Guerra Civil

Incerta glòria
JOAN SALES
PREMI SANT JORDI 1955

Dins la caixa dels Premis Sant Jordi, hi ha desades autèntiques joies de les lletres catalanes. Algunes s'han convertit en èxits de vendes indiscutibles; d'altres, en punts d'inflexió en la dinàmica de la literatura catalana o en la trajectòria d'un autor; fins i tot algunes (poques), malgrat no haver estat entronitzades pels analistes ni afavorides per les vendes, esdevenen rareses a tenir en compte. Sigui com sigui, al llarg d'aquesta dilatada trajectòria, hi ha hagut tants arguments com autors, però bé és cert que es poden resseguir una sèrie de llocs comuns que han anat aflorant entre les pàgines impreses de les novel·les guardonades per Òmnium.

Iniciem el recorregut fent història: primer, la Guerra Civil i l'exili; després, la postguerra i el franquisme interminable. Els episodis que comencen l'any 1936, amb el cop d'Estat del general Franco, i que s'acaben amb la mort del dictador, el 1975, són els grans blocs d'inspiració o bé de situació temporal per a molts escriptors. No és casual. Una part important de la vida del Sant Jordi (i del Joanot Martorell anteriorment, 1947-1959) es desenvolupa precisament en aquesta línia de temps. I no només això, sinó que les ombres que van deixar aquestes nits fosques s'han allargat fins als nostres dies i han ocupat un espai entre les produccions més recents.

Sense anar més lluny, el darrer Sant Jordi, *Crim de sang*, de **Sebastià Alzamora**, és una història ambientada a la Barcelona dels primers dies de la Guerra Civil. Centrada en la lluita entre els elements de la CNT-FAI i els maristes catòlics, va més enllà de la novel·la històrica acadèmica, ja que juga amb altres gèneres com el de la novel·la negra o els relats de vampirs, molt en voga en els temps que corren. Tot plegat per analitzar la tensió que s'estableix entre el bé i el mal, inherents a la condició humana, tal com ha reconegut Alzamora.

La guerra també és present en una de les grans obres de la segona meitat del segle XX: *Incerta glòria* (premiada el 1955), considerada per molts, justament, com la gran novel·la d'aquest conflicte bèl·lic. L'autor, **Joan Sales**, va anar ampliant-la a través de successives edicions, amb la voluntat de fixar per a la posteritat un relat que havia de servir per presentar, d'una banda, la guerra des de la seva vessant crua, sense maniqueïsmes, i la soledat de l'home i el pas del temps, de l'altra.

Vicenç Riera Llorca, un autor que, com Sales, va viure en primera persona l'exili, va escriure *Fes memòria, Bell* (1971). Ambientada en la Barcelona prèvia als fets del 6 d'octubre de 1934, és una novel·la coral, on els personatges es barregen per confegir la història d'un temps i d'un país que estava a punt d'abocar-se a un conflicte bèl·lic llarg i dolorós. L'**Emili Teixidor** anterior a *Pa negre* ja havia situat l'acció en els anys posteriors a la Guerra Civil, però per analitzar, a través de personatges i de fets, les implicacions que va tenir la lluita en les vides morals dels vilatans d'un poble de la plana de Vic. Parlem de l'obra guanyadora del Sant Jordi de 1999, *El llibre de les mosques*.

història dels Sant Jordi

Exili

La meitat de l'ànima
CARME RIERA
PREMI SANT JORDI 2003

L'exili i, per extensió, la immigració (sovint derivada de la situació política i social del país) també han estat una constant al llarg de les novel·les guanyadores. Una de les més particulars és l'obra de **Ricard Salvat** *Animals destructors de lleis* (el darrer premi Joanot Martorell, l'any 1959). Una obra atípica perquè Salvat la va escriure amb poc més de vint anys i perquè és l'única peça narrativa en la trajectòria d'un personatge que va excel·lir en el camp de la dramàturgja. Narra la vida d'un jove que marxa a treballar en una fàbrica a Alemanya, durant la dècada dels cinquanta, i el desconcert que li provoca el xoc cultural i polític.

Sayonara Barcelona, de **Joaquim Pi Joan**, apunta un xic en aquesta línia, si bé en un marc totalment contemporani (i, per tant, amb més implicacions polítiques). Guanyadora el 2006, explica la història d'un noi que després de viure al Japó durant vint-i-cinc anys torna a Barcelona, la ciutat natal d'on va fugir de manera precipitada. Aquest serà el seu darrer viatge a la ciutat, una urbs que poc té a veure amb la Barcelona que va deixar enrere, amb una gent i una cultura que ja no és la seva, amb un desconcert vital que l'acompanyarà a través de tot el relat. Un desconcert similar al del protagonista de l'obra de Salvat.

Amb *La meitat de l'ànima*, **Carme Riera** s'enduia el Sant Jordi de 2003 i feia un viatge als records de l'exili, a les històries d'espies i de contraespies del franquisme i de la França de la resistència contra l'ocupació alemanya. Tot plegat a la recerca dels vertaders orígens familiars i al descobriment dels secrets amagats rere els núvols del passat. I finalment, en aquest bloc sobre l'exili no ens podíem

oblidar del gran **Pere Calders**. A *L'ombra de l'atzavara* (1963), emmarcada tradicionalment en el camp de la novel·la psicològica, Calders desplega el conflicte d'exili que van haver de viure molts catalans: l'arrelament a la cultura que els acollia o la mitificació d'una Catalunya deixada a contracor. La lluita entre ésser pràctics o idealistes somiadors.

Postguerra i franquisme

Gràcies per la propina
FERRAN TORRENT
PREMI SANT JORDI 1994

Postguerra i franquisme també ocupen un espai destacat en les ambientacions de moltes de les novel·les guanyadores. Destaquem-ne algunes. *Gràcies per la propina*, de **Ferran Torrent** (1994), és un dels grans best-sellers de les lletres catalanes de les darreres dècades. Amb un llenguatge viu i amè, Torrent situa l'acció a la València dels seixanta del segle xx, en plena dictadura, on contrasta el rigor del règim i les transgres-

sions d'una societat àvida de llibertat. Més: *Sota la pols*, de **Jordi Coca** (2000), novel·la en què l'autor barceloní passa comptes amb la figura paterna, encarnada per un personatge autoritari i despot, i situa l'acció en un barri obrer de la capital, durant els anys tristos i pobres de la postguerra. Més enllà d'aquests detalls, l'obra els transcendeix per bastir una metàfora de l'existència humana.

Si parlem de pares i de records, no podem oblidar *L'home de la maleta*, de **Ramon Solsona** (2010). Una obra parcialment escrita en un català col·loquial i volgutament farcit de barbarismes per articular el discurs d'un vell que evoca els anys del franquisme, les llargues jornades de feina com a músic, les penúries per tirar endavant la família. I ho fa des del present, ja jubilat, amb la barreja de malenconia i tristesa de l'edat, i destinat a viure els darrers anys al costat de les seves filles, amb les quals un abisme generacional el separa.

I **Blai Bonet** i *El mar* (Joanot Martorell, 1957). Una obra cabdal, que sovint es considera un punt d'inflexió en la narrativa de postguerra a casa nostra, comparable a autors estrangers com ara Faulkner. Bonet explica la història de dos joves malalts de tuberculosi a la Mallorca posterior a la guerra. Entre els records subjacents hi ha la terrible repressió que va viure l'illa durant el conflicte i també un cop aquest s'acabà: un món sòrdid, monocolor, ferit de llibertat.

L'èxit a les llibreries

Davant la manca d'un històric de vendes des de la primera edició del premi, els seus editors (Proa) ens han facilitat una llista dels títols més venuts amb dades aproximades, calculades a partir de reedicions. Tot i la prudència sobre les xifres, aquest rànquing testimonia l'èxit de públic dels Premis Sant Jordi de novel·la:

1. Ferran Torrent, *Gràcies per la propina* (1994): 100.000 exemplars
2. Isabel-Clara Simó, *La salvatge* (1993): 70.000 exemplars
3. Xavier Bosch, *Se sabrà tot* (2009): 55.000 exemplars
4. Maria Mercè Roca, *Cames de seda* (1992): 50.000 exemplars
5. Ramon Solsona, *L'home de la maleta* (2010): 42.000 exemplars
6. Alfred Bosch, *L'atles furtiu* (1997): 38.000 exemplars
7. Carme Riera, *La meitat de l'ànima* (2003): 35.000 exemplars
8. Emili Rosales, *La ciutat invisible* (2004): 35.000 exemplars

La dona, la protagonista

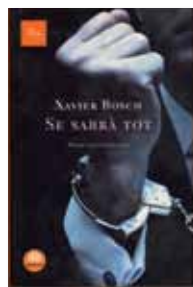
La salvatge
ISABEL-CLARA SIMÓ
PREMI SANT JORDI 2003

En la nòmina dels Sant Jordi, les escriptores són poc nombroses: deu de seixanta-un autors. Tanmateix, la dona com a protagonista ocupa un lloc destacat entre les obres guanyadores, i curiosament no sempre escrites per dones. Posem-ne alguns exemples. El primer, *La salvatge*, d'**Isabel-Clara Simó** (2003), un altre dels grans best-sellers de les lletres catalanes contemporànies. Re creació actualitzada del mite de Pigmalión on l'autora valenciana reflexiona sobre el desig de possessió d'un home envers una jove a qui afilla, i la capacitat de destrucció que comporta aquest sentiment. El segon, *Cames de seda*, de **Maria Mercè Roca** (1992). L'escriptora empordanesa exposa la història d'una dona que supera la quarantena i que viu una vida buida, trista, amb petites vàlvules d'escapament com l'alcohol, les pastilles, les amigues i les mentides. El tercer, *El carrer de les Camèlies*. La universal **Mercè Rodoreda** va guanyar el Sant Jordi de 1966 amb aquesta novel·la que narra la història d'una noia que malda per trobar un lloc en una societat hostil, fugint d'un passat dolorós i d'un present incert; un viatge iniciàtic que la convertirà en una dona madura i completa: independent. El quart, *Al meu cap una llosa*, d'**Olga Xirinacs** (1984), una novel·la lírica ambientada a l'Anglaterra de la Segona Guerra Mundial i que té com a protagonista l'escriptora Virginia Woolf i el seu suïcidi a les aigües del riu Ousse.

Amb autors masculins: el cinquè, *La senyora*, d'**Antoni Mus** (1979), on la idea del domini també apareix dibuixada al llarg de la història: primer la submissió de la dona a un marit que és a punt de morir, i després, amb els papers invertits, en la dona alliberada que acaba convertint-se precisament en dominadora. I el sisè, *Retrat de Carme en penombra*, de l'historiador **Agustí Alcoverro** (1988). Aquí, la protagonista és

una professora d'institut que ha viscut les darreres palpitations del règim franquista i ha assolit la llibertat amb la maduresa: un retrat que explora temes com ara la solitud, la violència o el poder.

Un món que s'esfondra

Se sabrà tot
XAVIER BOSCH
PREMI SANT JORDI 2009

Un altre dels grans blocs que aflora a les temàtiques dels seixanta-un anys del premi és el que fa referència a la pèrdua de valors, on el crim i la corrupció són les monedes que mouen el món. Un dels exemples més diàfans és l'obra guanyadora del Sant Jordi de 2009: *Se sabrà tot*, de **Xavier Bosch**. El periodista i exdirector del diari *Avui* fa una crònica en clau realista de la Barcelona de la bombolla immobiliària, de la corrupció i dels conflictes derivats de la multiculturalitat, amb una sèrie de paral·lelismes respecte de la seva trajectòria personal al diari, que van provocar més d'una reticència i més de dos desmentits: Bosch, el primer.

El sempre actiu **Josep Maria Espinàs**, que amb 85 anys acaba de publicar el seu darrer llibre —*Entre els lectors i jo*, La Campana—, debutava el 1953 en la narrativa amb l'obra *Com ganivets i flames*, que es va endur el Joanot Martorell. El protagonista, Enric Martrat, un treballador de la indústria farmacèutica, fa un cop de timó a la seva vida, cansat de la misèria i la rutina, i s'enrola en una banda que es dedica al contraban d'armes. És l'època (de nou) de la postguerra, de penúries, de sortides desesperades, al marge de la llei si cal.

El misteri de Berlín (1996) planteja un escenari diferent: **Jordi Mata** explica l'intent de segrest per part de Hitler de l'actriu d'origen alemany Marlene Dietrich, exiliada a Hollywood i contrària a les idees del règim nazi. Elements reals i dosis de ficció s'apleguen en aquesta història trepidant, que va una mica més enllà i posa damunt de la taula fins on pot arribar el poder polític per assolir

uns fins determinats: en aquest cas, convertir la Dietrich en la diva del cinema alemany, al servei del règim. Demuestra fins on és capaç el poder en majúscules per assolir els seus objectius; de com els valors queden no ja en segon pla, ans pràcticament anihilats.

Crítica del capitalisme

La teranyina
JAUME CABRÉ
PREMI SANT JORDI 1983

La crítica envers els excessos del capitalisme no és un fet actual. Ja fa molts anys que se'n parla i hom el qüestiona en algunes de les novel·les guanyadores del Sant Jordi. A *La teranyina*, de **Jaume Cabré** (1983), l'afany de poder duu un important industrial local a acceptar una comanda polèmica: la confecció dels uniformes dels soldats que lluiten a la campanya del Marroc (una clara referència històrica als fets de la Setmana Tràgica). El sistema capitalista en estat pur, per damunt de qualsevol consideració social. Un enfrontament directe entre la classe treballadora i la patronal.

O *Un camí de Damasc* (1958), de **Miquel Llor**, on s'analitza la història d'un personatge d'origen obrer que acaba convertit en burgès. Un recorregut no exempt de contradiccions i de paradoxes.

O *39 graus a l'ombra*, d'**Antònia Vicens**, una novel·la que enfronta dos mons a l'illa de Mallorca: el rural, l'ancestral, i el nou, el de l'incipient turisme de masses, no pas des de la perspectiva positiva sinó des de l'angle de les implicacions socials i morals.

Hem vist que al llarg de la història dels Premis Sant Jordi hi ha hagut uns quants conceptes i uns quants referents històrics que han esdevingut llocs comuns en la geografia del guardó. Temes universals, podríem dir-ne, o bé simplement temes que formen part de la nostra història més recent. O potser també no tant recents però que, malgrat tot, continuen tenint una rellevància que no passa per alt els escriptors. ◊

Premis de pel·lícula

Portar la gran literatura nacional al cinema universal. Allò que en altres països amb una indústria cinematogràfica de pes és habitual, en el cas català sembla que marca un inici de tendència. És molt probable que l'èxit del film *Pa negre*, adaptació de l'obra homònima d'Emili Teixidor, marqui un punt d'inflexió en el complex exercici de dur a la gran pantalla un clàssic de les lletres. En aquesta línia, la productora de *Pa negre*, Isona Passola, anunciava en el darrer número de la nostra revista que havia comprat els drets d'*Incerta glòria*, de Joan Sales, Premi Joanot Martorell (l'avantsala del Sant Jordi) l'any 1955. I en el moment d'editar aquestes línies, se sap que el director Bigas Luna començarà a rodar aquest any *Segon Origen*, l'adaptació, en 3D i amb un pressupost de 10 milions, del cèlebre *Mecanoscrit del segon origen* de Manuel de Pedrolo. Les apostes de Passola i Bigas Luna són un cop d'esperó perquè altres productors i directors s'adonin del potencial d'unes quantes obres escrites en català, ben valorades per la crítica i, sobretot, pel públic.

Temps abans, la indústria del cine del país ja havia donat alguns (pocs) fruits a partir del catàleg dels Premis Sant Jordi. Així, l'any 1987, el director Jordi Cadena (*Elisa K*, al costat de Judith Colell, és la seva darrera creació) dirigia *La senyora*, film basat en la novel·la homònima d'Antoni Mus (1979), amb una meritòria interpretació de l'actriu Sílvia Tortosa, com també dels actors Hermann Bonnín i Luis Merlo. Tres anys més tard, Antoni Verdaguer s'atrevia amb una de les obres més ben valorades de

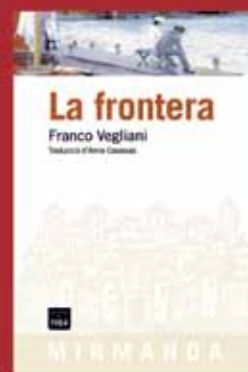
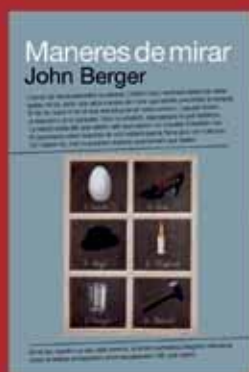
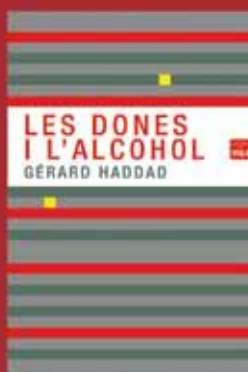
imatge cedida per Paco Poch

L'actriu Sílvia Tortosa va ser *La senyora*, d'Antoni Mus.

Jaume Cabré, *La teranyina* (1983). El film, amb guió del mateix Cabré, Jaume Fuster i Vicenç Villatoro, narra els fets de la Setmana Tràgica a la ciutat imaginària de Feixes, on s'hi pot reconèixer la Terrassa industrial de començament de segle xx.

El 1997, un veterà de l'escena cinematogràfica del país, Francesc Bellmunt (*Rateta, rateta, L'orgia, El complot dels anells*), adaptava a la gran pantalla *Gràcies per la propina*, de Ferran Torrent (1994). I l'any 2000, Agustí Villaronga feia el mateix amb una de les novel·les més famoses del mallorquí Blai Bonet, *El mar* (1957). Una adaptació no exempta de crítiques per la duresa de les imatges, però que li van valer, per exemple, el premi Manfred Salzgeber a la innovació del Festival de Cinema de Berlín, on es va exhibir a la secció oficial.

Per Sant Jordi, gaudiu de la bona literatura

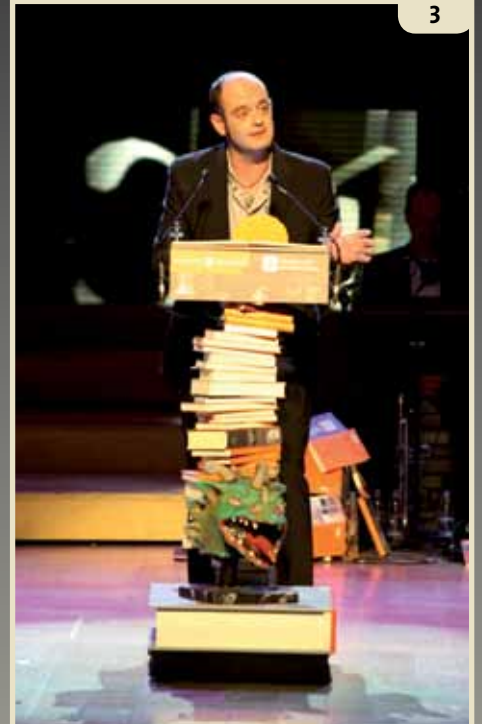

LES LLETRES

Per seixanta-unena edició, la Nit de Santa Llúcia es va convertir en la vetllada de les lletres catalanes per excel·lència, i en un clam unànim de catalanisme. El colofó d'un 2011 amb un rerefons encara més combatiu per mor del context econòmic, polític i social. I perquè Òmnium Cultural va culminar amb èxit la celebració dels cinquanta anys. Fotografia: **Ramon Boadella**

D'ÒMNIUM

1. MATÍ DE SESSIÓ FOTOGRÀFICA

Els principals premiats de la 61a edició de la Nit de Santa Llúcia posen a la seu nacional d'Òmni-um, el matí del 20 de desembre: d'esquerra a dreta, Joan Mas, Sebastià Alzamora, Marcel Riera, Ramon Erra, Mercè Anguera i Jordi Folck.

2. MARATÓ D'AUTORITATS I CONVIDATS

La presidenta d'Òmni-um, Muriel Casals, amb temps per a tothom: l'alcalde Trias, Pasqual Maragall, Jaume Cabré, els consellers Mascarell i Rigau, i Oriol Junqueras. En l'última imatge, a l'expresident Pujol se'l veu envoltat de més convidats, entre els quals el sociòleg Salvador Giner i el pintor Joan-Pere Viladecans.

3. EL PREMIAT AMB EL SANT JORDI 2011

L'escriptor i poeta mallorquí Sebastià Alzamora s'adreça al públic de l'Auditori.

4. L'ESPECTACLE TOTAL

Música interpretada en directe pel pianista-acròbata David Moreno, teatre i literatura.

5. FI DE FESTA MUSICAL

El duo Pep Gol i Pep Pasqual, amb els seus instruments inusuals, i els autors premiats van cloure una Nit carregada de simbolisme.

Nit de Santa Llúcia

L'Auditori acull la 61a edició de la Festa de les Lletres Catalanes amb un espectacle

L'Auditori de Barcelona va reunir la nit del 20 de desembre de 2011 gairebé dues mil persones, representants del món de la política, la cultura i la societat del país, però també ciutadans anònims arribats de tot l'àmbit lingüístic. Sota la direcció de Paco Mir (un dels membres de la companyia Tricycle) i la presentació de l'actriu Neus Ballbé (integrant del Club Super 3), la posada en escena recordava allò que els modernistes van qualificar com a 'art total'. Teatre, música (interpretada en directe pel pianista-acrobata David Moreno i pel duo Pep Gol i Pep Pasqual i els seus instruments inusuals) i literatura formaren una amalgama carregada de simbolisme. L'espectacle va girar entorn de les lletres: símbols que prenien vida i es convertien en les

píndoles narratives que precedien els lliuraments de guardons. Dinamisme i entesa perfecta en el muntatge.

Entre guardó i guardó

Al llarg de la Nit, es van anar desgranant els deu guardons que s'atorguen. El transatlàntic, el Sant Jordi de novel·la, va anar a parar a mans de l'escriptor mallorquí Sebastià Alzamora per l'obra *Crim de sang*, que ell mateix va qualificar com un «thriller sobre uns fets esdevinguts l'any 1936 a la ciutat de Barcelona», tot recreant un enfrontament violent entre anarquistes i religiosos. El finalista, un altre buc d'embergadura de la vetllada, va ser per al també mallorquí Joan Mas i Vives, amb l'obra *Kabul i Berlín a l'últim segon*.

Un altre dels pesos pesants, en termes literaris, és el Carles Riba de poesia. El poemari *Llum d'Irlanda*, de Marcel Riera,

va ser considerat pel jurat l'obra milloradora del guardó. Riera, en recollir la menció, recordava que «la soledat, la paciència, el temps i la fe» són elements imprescindibles per conrear la poesia. I un altre premi amb història i solera: el Mercè Rodoreda de contes, que va ser per a *La vida per rail*, de Ramon Erra, un seguit d'històries que tenen el tren com a eix vertebrador, on els drames poden ser divertits i la comèdia, agre.

Per segon any consecutiu es lliurava el Premi de Comunicació, hereu dels antics premis que s'atorgaven en els àmbits de la ràdio i la televisió. El guanyador va ser l'espai *Club Super 3* de Televisió de Catalunya. Els directors del programa, amb vint anys de trajectòria, van fer una reflexió sobre la responsabilitat que tenen els mitjans davant del públic infantil. L'any anterior, el de la primera edició,

«L'alta cultura no és avorrida»

La presidenta d'Òmnium Cultural, Muriel Casals, va fer per a la revista una valoració molt positiva de l'acte: «Ha quedat clar que l'alta cultura no és avorrida i que som capaços d'interpretar-la de manera divertida.» I es congratulava del fet que la posada en escena, moderna i total, havia agradat un ampli sector dels socis i de la ciutadania. Quant als cinquanta anys d'història de l'entitat, Casals recordava l'actualitat (encara) de les propostes fundacionals d'Òmnium, el mític 'llengua, cultura, país', l'esperit combatiu. I més en els temps que corren, d'incertesa i de desànim generalitzat. Proposa, com a contrapartida, potenciar el vessant imaginatiu, i insta a impulsar el foment de la cultura a través del voluntariat actiu.

el premi havia anat a parar, *ex aequo*, al diari electrònic VilaWeb i al documental *Adéu, Espanya?*

Discursos marcats pel moment

La Nit de Santa Llúcia del 2011 va servir per posar el punt i final dels actes de commemoració del cinquantè aniversari d'Òmnium. Per l'escenari de l'Auditori, amb el ressò encara de les lletres i els guardons, van passar-hi la presidenta, Muriel Casals; el conseller de Cultura de la Generalitat, Ferran Mascarell,

a Barcelona

'd'art total' dirigit per Paco Mir

i el batlle del cap i casal, Xavier Trias. Casals va recordar que Òmnium, avui dia, encara és una «entitat civil de referència que analitza el present i proposa iniciatives de futur per al país», lleials a tots els que els han precedit i amb la mà estesa «als nostres amics d'Acció Cultural del País Valencià i l'Obra Cultural Balear». I va tornar a fer referència a les tres línies de treball presentades l'estiu passat: la independència cultural, la independència fiscal i el dret de decidir.

En una nit de lletres, Muriel Casals va dir que «la cultura sempre és fonamental», especialment en moments convulsos i complexos com el que vivim: «La imaginació i el coneixement són eines necessàries a l'hora de pensar com volem organitzar la nostra vida en societat.» I en un context d'atac contra la llengua, va ser rotunda i taxativa: «Treballarem amb tota

el guant i va assegurar que el seu govern no se sent deutor o delegat de ningú, ans té l'ànim d'una nació sobirana, lliure i democràtica. En clau estrictament literària, va recordar que sense lletres no hi ha imaginari col·lectiu i que són precisament les lletres les que alimenten la nostra llengua. En el torn de Xavier Trias, l'alcalde de Barcelona va recordar, amb motiu dels cinquanta anys d'Òmnium, que l'entitat sempre s'ha mobilitzat pel país i que és sinònim inigualable de compromís per Catalunya.

Un final participatiu

Paco Mir no va deixar que el dinamisme de la gala decaigués en cap moment. El colofó final va venir de la mà dels músics Pep Gol i Pep Pasqual. Dirigit tot l'auditori, i amb l'ajuda d'uns peculiars instruments que s'amagaven sota les ca-

necessitat per mantenir el català com a llengua vehicular, perquè està demostrat que és un model de prestigi, sòlid, que ha ajudat a cohesionar la societat catalana. No farem ni un pas enrere».

La presidenta també va estendre el guant al conseller de Cultura, present a l'escenari, bo i reclamant-li públicament «que el nostre govern actuï com un govern de debò. I li reclamem a vostè, que ens diu que vol un Estat, l'actuació pròpia d'un ministre. Mai com un delegat de ningú». Ferran Mascarell va recollir

Tots els premiats, instants abans de cloure l'acte de la 61a Nit de Santa Llúcia.

diures dels assistents, van convidar tot-hom a participar d'una gran simfonia col·lectiva. El resultat: una interpretació espectacular de l'*Oda a l'alegria* (o *Cant de joia*, en la terminologia coral catalana), de Beethoven, amb un públic completament lliurat a la batuta dels músics i convertit en intèrpret professional. ◊

>>> Germà Bustamante és periodista i filòleg.

Premis de la Festa de les Lletres Catalanes 2011

52è Premi Sant

Jordi de novel·la

Guanyador: Sebastià Alzamora, *Crim de sang*.
Finalista: Joan Mas i Vives, *Kabul i Berlín a l'últim segon*.

53è Premi Carles Riba de poesia

Marcel Riera, *Llum d'Irlanda*.

14è Premi Mercè Rodoreda de contes

Ramon Erra, *La vida per rail*.

49è Premi Josep M. Folch i Torres de novel·la per a nois i noies

Jordi Folck, *Llibre d'encanteris de la vella Taràndula*.

38è Premi Joaquim Ruyra de literatura juvenil

Mercè Anguera, *La princesa invisible*.

2n Premi Òmnium de Comunicació

Club Super 3.

25è Premi Memorial Joan B. Cendrós

Liz Castro, *Catalonia Press*.

22è Premi Joan Profitós d'assaig pedagògic

Guanyadors (ex aequo): Anna de Montserrat (*Set notes per a una formació del tacte educatiu*) i Guillem Turró (*Pedagogia, esports i valors*).
Menció especial per a Helena Esteve, Rut Galve i Lluís Ylla (*Portes obertes. Per una pedagogia de la interioritat a l'escola*).

22è Premi Joan Maragall d'assaig sobre cristianisme i cultura

Josep Otón, *El reencarnament postmodern*.

28è Premi Ferran Soldevila de biografia, memòries i estudis històrics

Vicent Baydal, *Els orígens de la revolta de la Unió del Regne de València (1330-1348)*.

Què ha passat amb l'obra social de les caixes?

El 25 de gener de 2011 Òmnium Cultural, amb una quinzena d'entitats, s'adheria al manifest 'En defensa de les Caixes d'Estalvi i de la seva funció d'impuls econòmic i social del territori i del país', com a reacció a la Llei de bancs i caixes que el Congrés de Diputats va aprovar el juliol de 2010 i que obria les portes a la seva reconversió en bancs. Com està afectant a les entitats del tercer sector el desmoronament de l'obra social de les caixes? Ho preguntem a una mostra.

Per: **Sònia Flotats** | Fotografies: **Jordi Play** i Fundació Alícia

Passat un any i mig des de l'aprovació de la llei, com repercuteix la bancarització de les caixes als programes socials, culturals, mediambientals i d'investigació als quals històricament les obres socials havien donat suport? Tal com expressa la **presidenta de la Taula del Tercer Sector Social de Catalunya, Àngela Guiteras**, entitat que també va signar el manifest: «El model de les caixes ha estat un referent a Catalunya, un model que ha apostat sempre per les persones per sobre dels interessos del capital. Ara —afegeix Guiteras—, amb les caixes reconvertides en bancs, aquestes han de retre comptes davant uns accionistes, i això, naturalment, en dificulta la implicació social». I és que un dels principals trets que ha caracteritzat fins ara les caixes d'estalvi ha estat la seva naturalesa jurídica d'institucions sense ànim de lucre, que els permetia canalitzar els superàvits de la seva activitat cap al foment d'iniciatives en benefici de la societat. Tots hem vist el logotip d'una o diverses obres socials a exposicions, llars d'avis, espais naturals, etc. De quina manera la nova llei hi afecta?

Projectes propis

Segurament els que menys afectats estan, i ho estaran, són els projectes propis de les obres socials, aquells que han nascut en el si de les caixes. La **directora de comunicació de l'Obra Social de CatalunyaCaixa, Montserrat Xixons**, afirma que «no hi ha cap intenció de vendre patrimoni. Al contrari —puntualitza—, ara és el moment de dinamitzar-lo, de fer coses». Un exemple és el dels antics Clubs Sant Jordi, espais de trobada i oci

«Autosostenibilitat» és la resposta del sector per compensar la minva de recursos

per a la gent gran: «No volem tancar-los, però sí que és cert que els estem obrint a d'altres públics, per tal de rendibilitzar-los al màxim», emfasitza. I afegeix: «L'Obra Social de CatalunyaCaixa s'ha convertit en una empresa social, que ha de ser capaç de generar beneficis dels seus actius per seguir invertint en projectes pel territori i les persones.»

Projectes mixtos

En un segon nivell trobem els projectes mixtos, projectes que han nascut de la iniciativa de les entitats socials, però que, per créixer, han hagut de cercar fons de finançament extern, entre elles, les obres socials. Un exemple és la **Fundació Alícia**, centre de recerca dedicat a la innovació tecnològica en cuina i a la millora dels hàbits alimentaris. El seu **director, Toni Massanés**, assegura ser conscient de la gran sort que té la Fundació de comptar amb el suport de CatalunyaCaixa: «L'Obra Social acull la Fundació Alícia, hi dona suport, hi col·labora i en comparteix les grans àrees. Tot i així, des del principi ens hem buscat la vida per trobar altres vies de finançament, a través de projectes autosostenibles.»

En la mateixa via trobem iniciatives com la de Roba Amiga, cooperativa que neix amb l'objectiu de millorar la gestió i el reciclatge de residu tèxtil a Catalunya, a la vegada que fomenta la inserció sociolaboral de persones en situació de risc. Avui dia, recull més de 9.000 tones de roba, disposa de 1.500 contenidors per tot el territori i més de 25 punts de venda de roba de segona mà. I tot això és possible, en gran mesura, gràcies al

L'Associació de Familiars d'Alzheimer del Baix Llobregat va ser possible gràcies a l'aposta de l'Obra Social de la Caixa. Avui, l'entitat pateix pel futur.

suport que des de l'origen va trobar a l'antiga Caixa Catalunya. Parlem amb **Chema Elvira, president de Roba Amiga**, qui ens confirma que, «certament, el suport de Caixa Catalunya va suposar un salt endavant per a l'entitat i la seva professionalització». A partir d'aleshores, però, sempre van tenir molt clar que era imprescindible diversificar l'origen dels seus recursos per esdevenir autosuficients. I afegeix: «En realitat, ja fa temps que no comptem amb el suport de CatalunyaCaixa, ja que abans de la privatització hi va haver una minva de recursos procedents de les obres socials. De la mateixa manera —conclou Elvira— també és cert que existeixen una sèrie de projectes de les nostres entitats membre que és molt difícil de convertir-los en autosuficients, i que probablement acabaran desapareixent.»

Chema Elvira s'està referint a tots els projectes de caràcter més assistencial o d'atenció directa que històricament s'han dut a terme gràcies a la col·laboració econòmica que les obres socials i les administracions públiques han aportat a través de convocatòries d'ajuts i subvencions. Què està passant amb aquestes convocatòries des de l'apli-

cació de la nova llei de bancs i caixes? I amb els projectes que hi ha al darrere? Hem parlat amb diferents entitats que han rebut suport econòmic de les obres socials, principalment a través de convocatòries, per veure en quina situació es troben ara que ha passat més d'un any i mig des de l'aprovació de la nova llei.

El sector social

«El primer que ens trobem —comenta **Jordi Gusi, gerent de la Plataforma ECAS (Entitats Catalanes d'Acció Social)**— és una important disminució de convocatòries, de les que anualment obrien les obres socials. La Caixa, pel fet de ser la sòcia majoritària del seu banc, Caixabank, és l'única que sembla que seguirà obrint convocatòries; la resta, o bé ha tancat l'aixeta directament o bé està invertint més en projectes propis». En aquesta direcció, el **gerent d'Amics de la Gent Gran, Oriol Alsina**, alerta que, a banda d'haver-se reduït les ajudes, el que ha canviat és la tipologia: «El suport ja no és tant per a les entitats, sinó per al col·lectiu al qual s'atén». I segueix: «Les obres socials volen tenir més control sobre els projectes i a les entitats ens veuen com el vehicle per executar-lo. Això

Què és l'anomenat tercer sector?

El tercer sector és un grup heterogeni d'entitats socials no lucratives (com associacions, fundacions, cooperatives, empreses d'inserció i centres especials de treball) que actua en defensa de les persones i de les situacions de vulnerabilitat social que pateixen, alhora que ajuda a lluitar contra les desigualtats i a estendre el benestar als col·lectius més desfavorits. El precedeixen l'Estat (primer sector) i el món de l'empresa (segon sector).

A Catalunya, fins a 4.000 d'aquestes entitats s'aglutinen dins la Taula del Tercer Sector. La institució va néixer l'any 2003 per iniciativa de les seves entitats sòcies, que són les principals organitzacions del sector i que agrupen entitats que atenen els col·lectius més diversos: infància i família, joves, persones immigrades, gent gran, discapacitats psíquics, físics i sensorials, drogo-dependents, persones amb dificultats per accedir a un lloc de treball, persones sense sostre, etc.

—conclou Alsina— és una tragèdia per al sector social i el país, ja que les obres socials eren una eina de construcció de país i donaven força a les entitats.»

Una preocupació similar expressen les paraules de la **presidenta de l'Associació de Familiars d'Alzheimer del Baix Llobregat, Maria Rosa Giner**, que, tot i donar les gràcies a l'Obra Social de la Caixa perquè «fa 20 anys va apostar molt fortament per temes com la dependència i l'Alzheimer, i gràcies a això va néixer l'Associació», ara pateix pel futur del projecte a causa dels canvis que estant vivint les obres socials. «Així mateix —afegeix Giner— em sap greu que la Caixa, que és de les poques entitats que segueix obrint convocatòries, destini gran part de les seves ajudes a entitats de fora de Catalunya.»

Per la seva part, el **gerent de la Fundació Servei Solidari per la Inclusió Social, Carles Gil**, assegura que l'entitat que dirigeix també ha vist disminuir els fons procedents de les obres socials, però ja abans que aquestes esdevinguessin bancs: «Amb les fusions ja vam veure clar que on abans hi podia haver opció a cinc convocatòries diferents, ara només n'hi havia una», explica Gil. I afegeix: «La desaparició o disminució d'aquest tipus de suport és força dramàtic per al sector social, sobretot en un moment de crisi on cercar fons d'ens privats no és gens fàcil. Nosaltres —prosegueix Gil— volem fer la feina ben feta, i amb menys recursos podrem atendre menys

gent. I això és dramàtic per a Catalunya, ja que una societat és pròspera si l'últim membre de la societat prospera.»

El sector educatiu

El sector educatiu també està neguitós amb com poden afectar-li aquests canvis. Així ens ho explica la **presidenta de la Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Alumnes de Catalunya (FaPaC), Imma Fuyà**: «Gràcies a les obres socials s'han pogut dur a terme molts projectes de cohesió social, sobretot amb les persones nouvingudes, per exemple, que també formen part de les AMPA. I ara —afegeix Fuyà— si no hi ha ajudes no podrem dur a terme aquests tipus de projectes, i ja veurem què passarà amb la cohesió social a les escoles.»

Hi ha preocupació per la cohesió social; la solució passa pel positivisme que caracteritza el sector

Una altra entitat vinculada a la formació, en aquest cas de joves, que també manifesta haver notat aquests canvis és la **Fundació Adsis**. La seva **directora a Barcelona, Mercedes Yubero**, ens posa com a exemple el Programa Accés, que l'entitat desenvolupava al barri del Carmel amb l'objectiu de millorar l'èxit

escolar dels adolescents del barri: «El projecte ha quedat limitat per la desaparició del finançament que rebíem de l'Obra Social de CatalunyaCaixa», comenta Yubero. Però amb l'esperit positiu que caracteritza les entitats socials de Catalunya, conclou: «Com que per a nosaltres la prioritat segueix sent la inclusió social, el que estem fent és cercar la complicitat i la implicació del conjunt de la societat per poder seguir treballant amb els col·lectius més vulnerables.»

El medi ambient i la cooperació

Altres entitats del tercer sector que històricament han estat recolzades per les caixes són les que treballen per la protecció del medi ambient. Quin és el futur que els espera a les hectàrees de territori protegides per les obres socials? El **director de la Xarxa de la Custòdia del Territori, Jordi Pietx**, avança que «de moment, sembla que les obres socials estant intentant salvaguardar-lo i dinamitzar-lo. Això sí, potser reconvertint-les amb iniciatives més estratègiques. Sé que, per exemple, l'Obra Social de CatalunyaCaixa té la intenció de mantenir tot el patrimoni i promocio-nar-lo. El seu gran repte ara, potser, és saber comunicar-ho», conclou Pietx.

La cooperació al desenvolupament tampoc queda al marge de les retallades. La **responsable de comunicació de la Federació Catalana d'ONG per al Desenvolupament, Montse Santolino**, comenta que «en el món de la cooperació, les obres socials que més han apostat han estat la Caixa i, més recentment, la CAM», però que ara no sap què passarà. I afegeix: «Les caixes també han estat les primeres a oferir un número de compte per rebre les donacions procedents de la ciutadania en casos d'emergència (tsunami, Haití, etc.). Seria molt greu —continua— que la col·laboració d'aquests bancs amb la cooperació s'acabi limitant a iniciatives d'aquest estil, que no són més que transaccions econòmiques». Un altre aspecte que preocupa a les entitats de la cooperació és que es faci marxa enrere en la tasca de sensibilització a la societat, així com en la professionalització del tercer sector. «La Caixa —explica Santolino— finança una part molt important de les formacions a professionals del sector, fet que al llarg d'aquests anys ha aportat una gran professionalització. Seria una llàstima que no es pogués continuar.»

Roba Amiga, nascuda amb el suport de l'antiga Caixa Catalunya, ha vist perdre aquest recurs.

El futur

Al juliol vinent farà dos anys de l'entrada en vigor de la nova llei de bancs i caixes; temps en què el tercer sector haurà anat observant com gairebé cada setmana canviaven les normes de joc, pendents dels nous accionistes dels bancs, de modificacions en les línies estratègiques de les obres socials, de saber quin organisme acabaria controlant aquestes noves fundacions de caràcter especial i de quines obririen convocatòries i quines no. I sembla que encara falten canvis per arribar. El que ja no canviarà, com assegura la **directora de comunicació de CatalunyaCaixa, Montserrat Xixons**, és el fet que «el terra s'ha mogut per tothom. A partir d'ara, les obres socials haurem de generar recursos propis per desenvolupar la nostra missió; les entitats del tercer sector hauran de formular de nou els projectes i trobar la manera de finançar-los, i la societat civil i les empreses hauran de prendre part activa en aquests canvis».

Certament, aquesta és la primera conclusió: amb la privatització de les caixes, al tercer sector català se li ha mogut el terra, i perdre una font de finança-

ment com aquesta suposa un important trasbals per a moltes entitats, sobretot en un moment de crisi en què no és fàcil obrir noves vies d'ingressos. Tot i així, i aquesta és la segona conclusió després de parlar amb les entitats que apareixen en aquest article, s'evidencia que Catalunya disposa d'un tercer sector professionalitzat i responsable, amb una tremenda fortalesa per treballar sota situacions adverses per la cohesió social del país. Com assegura el **director de l'Observa-**

La Fundació Alicia té clar que per subsistir ha de trobar més vies d'ingrés que la de l'obra social.

tori del Tercer Sector de Catalunya, Pau Vidal: «Els projectes que realment estan arrelats al territori, sense cap dubte seguiran endavant, perquè, com ja estan fent des de fa anys, cercaran i trobaran suport allà on els necessiten.» ◊

>>> **Sònia Flotats** és periodista i està especialitzada en la comunicació al tercer sector.

||:OBC

ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA I NACIONAL DE CATALUNYA

ABRIL 2012

Divendres 13 a les 21h

Dissabte 14 a les 19h

Diumenge 15 a les 11h

MIDORI INTERPRETA BRAHMS

Vasily Petrenko director
Midori violí

MONTSALVATGE *Sortilegis*
BRAHMS *Concert per a violí i orquestra*
ELGAR *Variacions Enigma*

Vasily Petrenko, un dels directors més rellevants de l'actualitat, lidera l'OBC en aquest concert que compta amb la presència de la jove violinista japonesa Midori.

Preus de 20 € a 45 € • Venda d'entrades a les Taquilles de L'Auditori i al Teletrada de CatalunyaCaixa

I l'escola va salvar els mots

50 anys de la creació del moviment per recuperar el català als centres d'ensenyament del país Per: Lluç Salellas i Vilar | Fotografia: Jordi Play

Explika Joan Lluís-Lluís que a la Catalunya Nord un dels sistemes que va utilitzar l'administració francesa a principis del segle XX per imposar el francès a les escoles era el d'aplicar càstigs severos, inclosa la violència, a aquells nens que parlaven en català a classe. Aquella, com bé remarca l'escriptor nord-català, no era únicament una estratègia per promoure el francès com a idioma d'estudi sinó que era una fórmula eficient per transformar la Catalunya del Nord en un territori francòfon.

I aquesta era la situació que existia a la resta del país, després de la victòria del franquisme a la Guerra Civil. A les escoles la llengua vehicular era el castellà i l'ús del català era castigat perquè el seu ús social no estava permès per les lleis franquistes. La norma, evidentment, no estava ben vista per tothom. De seguida, i ja des dels anys 1940, alguns intel·lectuals del país es trobaven per treballar en favor de l'ensenyament de la llengua catalana: Josep Maria Folch i Torres, Joan Triadú, l'Abat Escarré... Es tractava, però, d'espais de petit format i amb poca o nul·la incidència social.

De l'esfera privada als espais de promoció del català

L'any 1961 amb la fundació d'Òmnium Cultural, així com amb l'aparició de la Junta Assessoradora pels Estudis del Català (JAEC), les coses van començar a canviar. Així, l'existència d'aquestes estructures va permetre facilitar espais de trobada entre els que volien promoure la llengua catalana. Persones de llarg recorregut en l'àmbit cultural i joves que s'iniciaven en aquest món amb il·lusió van idear un sistema per poder incorporar el català a les escoles del país. El model era senzill, recuperava

la fórmula de la piràmide, que es basa en traslladar el coneixement de pocs a la majoria social del país a través d'intermediaris que es reparteixen arreu del territori.

Lluny de les facilitats actuals de les xarxes socials, dels telèfons intel·ligents i de la llibertat d'expressió, els promotors del català a les escoles van haver de picar pedra. Cursos de català per a adults presencials semiclandestins, cursos per correspondència, pensar un model que permetés dur el català a les escoles en un entorn substancialment diferent a les darreres experiències d'ensenyament durant la Segona República. Un treball de fons que aviat va donar els seus fruits.

Des de finals de la dècada dels anys 1960, els cursos de català per a persones que volien fer de professors creixien any rere any tant en nombre de persones com en nombre d'indrets on es cursaven. Paral·lelament, els professors feien hores de català en horaris extraescolars als centres que, ja sigui per voluntat pròpia o per les pròpies campanyes que s'engegaven des de la Delegació d'Ensenyament del Català d'Òmnium, requerien els serveis d'ensenyament de llengua catalana. Les campanyes en aquest sentit mobilitzaven cada vegada més gent i gràcies també a ajudes externes d'algunes institucions es va arribar a mitjans de la dècada dels anys 1970 a tenir uns 1.000 professors, que recorrien bona part del país portant la flama de la llengua a 250.000 alumnes.

De l'ensenyament del català a l'ensenyament en català

Si el català era cada vegada més present als centres escolars del país, també ho era el debat sobre com s'hauria d'incorporar la llengua catalana a l'ensenyament un cop arribés la democràcia. La controvèrsia era a l'ordre del dia. Alguns sec-

CRONOGRAMA

1961. Neix Òmnium Cultural. L'entitat, conjuntament amb la JAEC (Junta Assessoradora pels Estudis de Català), impulsa l'ensenyament del català.

1962-1963. Primers cursos i exàmens de llengua catalana.

1965. El Centre d'Estudis Francesc Eiximenis promou les cartes circulars sobre la llengua que més tard donaran forma al *Butlletí Interior dels Seminaris de la DEC* i, finalment, l'any 1967, a la revista *Escola Catalana*.

1969-1970. Èxit de la campanya del català a l'escola i primera llei espanyola que fa referència a 'lengües natives' a l'ensenyament. Es constitueix la Delegació d'Ensenyament del Català d'Òmnium.

1972. Desplegament a les escoles i al territori dels cursos de català.

1976. El català esdevé una assignatura dins l'horari escolar. S'inicien els cursos de reciclatge per als mestres.

1979. La feina de suplència que feia Òmnium s'acaba. S'oficialitza el català com

a assignatura a les escoles.

1982. Decret d'obligació de l'ensenyament parcial en català.

1983. El Parlament de Catalunya aprova la Llei de normalització lingüística.

1989. La creació del Consorci per a la Normalització Lingüística fa que Òmnium perdi més pes en l'àmbit.

2004. La seu nacional d'Òmnium deixa d'oferir cursos de català.

2012. Només algunes seus territorials continuen oferint cursos de català.

tors consideraven que el dret de l'infant a ser educat en la seva llengua materna no podia ser vulnerat. D'altres, entre ells Òmnium Cultural, apostaven per fer una escola en català com a única fórmula per dotar tots els estudiants d'un nivell similar en coneixements de llengua catalana i castellana. Aquest model s'estava aplicant amb èxit al Quebec i a Catalunya es va fer oficial l'any 1984. El final del franquisme, l'arribada de la democràcia i l'exercici de l'autogovern català van fer que tot allò que s'havia desenvolupat de forma privada a través d'Òmnium i altres entitats anés passant progressivament a l'esfera pública. I amb aquest procés, molts d'altres: cursos de reciclatge per a professors, reconeixement de títols, generacions d'alumnes que cursaven tota l'educació obligatòria en llengua catalana...

Quasi tres dècades després d'aquestes transformacions a les escoles de Catalunya, les dades parlen per si soles. El nombre de persones que coneixen el català s'ha incrementat considerablement, a finals dels anys 1990 es graduaven a les universitats del país els primers alumnes que havien fet tots o quasi tots els seus estudis en la nostra llengua i el model ha estat reconegut per instàncies internacionals com a un model d'èxit en territoris amb característiques similars a les dels Països Catalans. Algons, però, continuen fent la vista grossa. ◊

La revista *Escola Catalana*

La promoció del català a l'escola ha tocat múltiples fronts en els darrers 50 anys. Un dels més importants és el del debat i la formació del professorat que ensenya en llengua catalana. Ja se sap allò que, per anar bé, la quantitat i la qualitat han d'anar sempre agafades de la mà. I si fem referència a aquest front hem de fer menció especial a *Escola Catalana*, la revista degana de l'època contemporània en l'àmbit.

Escola Catalana va néixer de l'evolució de les cartes circulars sobre la llengua que va començar a editar el Centre d'Estudis Francesc Eiximenis el 1965. Avui, 47 anys després, continua editant-se i es manté com una eina útil per conèixer els debats pedagògics i temàtics que té actualment el conjunt de la comunitat educativa dels Països Catalans.

Coincidint amb el primer número d'aquest 2012, *Escola Catalana* ha començat una nova etapa, amb un disseny innovador i atrevit, en la qual vol ser el punt de referència editorial per a la comunitat educativa i el públic en general.

Més informació a escolacatalana@omnium.cat

La llengua i les seves cares

Moltes són les persones que han donat la cara per aconseguir que s'hagi passat d'una escola on el català era vetat a un model d'immersió amb 30 anys d'història i reconegut en l'àmbit internacional. Entre elles trobem intel·lectuals com Folch i Torres, Josep Maria de Sagarra o Joan Triadú, que a la meitat del segle xx van fer un pas ferm posant el seu coneixement al servei

d'associacions que promovien la llengua. De l'altra, una generació de professionals joves als anys 1960 i 1970 que va idear un nou model d'ensenyament (Joaquim Arenas, Ernest Sabater, Enric Larreula, Josep Pascual o Manel Miquel i Planas). I moltes persones anònimes que es van aixecar ben d'hora per fer arribar aquesta gesta a totes les comarques; des de mestres que es formaven fins a coordinadors de zona que convencien els directors de la necessitat d'inserir el català a l'escola.

Exàmens de català per a professors l'any 1968.

Carme Alcoverro «Em preguntaven si venia de Catalunya»

Va ser membre de l'Equip Pedagògic de la Delegació d'Ensenyament del Català d'Òmnium i va dirigir la revista *Escola Catalana* de 1991 a 2009. Ha fet un llarg camí portant el català a les escoles de l'àrea metropolitana de Barcelona.

Què et va portar a iniciar aquest camí? Vaig arribar a Barcelona [és de Gandesa] en un moment d'auge de l'ensenyament en català a les escoles a través de la tasca d'Òmnium. Vaig començar a fer magisteri i seguidament vaig entrar en tot aquest món que era realment apassionant.

Per què va començar per la perifèria de Barcelona? La intenció era entrar a l'entorn de famílies de parla castellana on només aquells que treballaven fora de l'àrea metropolitana coneixien de l'existència de la llengua catalana. En aquella època la gent d'aquests barris no només em deien 'la catalana' sinó que em preguntaven si venia de Catalunya.

Molt difícil... No del tot. El corrent social del moment ens anava a favor. La gent demanava classes de català.

De què va servir aquell moviment? Vam aconseguir posar les bases ideològiques, pedagògiques i de recursos per a professors que van facilitar la tasca de la Generalitat a l'hora d'aplicar la immersió lingüística. Pensa que el 50% de mestres no parlava català i un 20% ni l'entenia.

40 anys després, com valoren la situació? Estem millor. Tot i això, el fet de no tenir un estat fa que la immersió perilli permanentment. Cal mantenir una resistència ideològica.

Maria Ángeles Bresco «Si perdem la immersió, el català esdevindrà arqueologia»

Des de 1978, la Maria Ángeles Bresco és mestra del Col·legi Sant Pere Claver del Poble-sec de Barcelona, on la Carme Alcoverro ensenyava català al 1975. Avui n'és la directora.

Quina ha estat la realitat de l'escola des de la seva fundació al 1950? El centre es va fundar per escolaritzar els nois i les noies d'ètnia gitana que vivien a Montjuïc. Ara només el 15% de l'alumnat té el català com a llengua materna. Tot i això, estem per sobre de la mitjana en els resultats de nivell de català.

Com us ho feu per aconseguir aquests bons resultats? La clau és que la llengua vehicular de l'escola és el català. A més, hem ideat estratègies diverses per aconseguir que tot l'alumnat tingui un nivell adequat de llengua catalana.

Els nens coneixen el català quan arriben a l'escola? La majoria sí. Tot i això, n'hi ha alguns que descobreixen que existeix la llengua catalana quan arriben al centre.

Com a mestra, com veus el català dins l'escola? La immersió lingüística va permetre recuperar una llengua que estava molt perduda, especialment en els entorns castellanoparlants. Ara, 30 anys després i un cop hem rebut el darrer flux migratori, la situació no ha variat gaire.

Per tant el model continua essent vàlid? Evidentment. Si tu vols conservar un idioma, la immersió és 'el model'.

Darrerament algunes persones han posat en qüestió aquest sistema... Si perdem la immersió, el català esdevindrà un element més d'arqueologia.

Somescola.cat o la lluita del mai no acabar

L'expressió francesa *déjà vu* fa referència a situacions que creuen haver-se viscut abans. La lluita pel català a l'escola podria ser una d'aquestes. Després que als anys 1980 el Parlament de Catalunya aprovés el model d'immersió lingüística amb una majoria aclaparadora, en els darrers anys les instàncies polítiques i judicials espanyoles han iniciat una batalla per posar-hi

fi. Així, les diverses sentències dels tribunals, encara que siguin parcialment positives com la del TSJC del 8 de març, o les declaracions d'intencions de l'actual ministre José Ignacio Wert, mostren com un model que es creia consolidat viu encara en situació de risc permanent.

Tanmateix, si bé l'amenaça al català a l'escola s'ha mantingut latent, la respos-

ta de la societat civil no s'ha quedat a mig camí. A través de la plataforma d'entitats cíviques i socials Somescola.cat, diverses concentracions al setembre de 2011, així com una campanya que ja acumula més de 30.000 adhesions individuals i centenars de consells escolars, han mostrat el consens de la societat a favor de mantenir la immersió. El lema parla per si sol: 'Per una país de tots, escola en català'.

Més informació a www.somescola.cat

ÒC Notícies

núm. 140

Guardiola reafirma el suport a Òmnium **pàg. 37** | Activitats destacades (desembre 2011 a març 2012) **pàg. 38** | Entrevista a Òmnium la Selva: «Òmnium Cultural fa de pal de paller de la llengua, la cultura i el país» **pàg. 40** | Activitats destacades a les seus territorials **pàg. 42** | Federació Lull **pàg. 44**

Òmnium debat sobre el futur de les nacions sense estat

L'entitat ha organitzat un cicle de taules rodones sobre Escòcia, Flandes, el Quebec i Catalunya en el marc d'Els Dijous de l'Òmnium. Experts en aquestes quatre nacions sense estat han debatut sobre les seves principals semblances i diferències, fent esment especial al cas català. El professor Ferran Requejo ha tancat el cicle plantejant un full de ruta per a Catalunya basat en dues fases: l'independentisme i la independència.

El referèndum per la independència convocat al 2014 pel primer ministre escocès, Alex Salmond; les possibilitats de l'independentisme quebequès de recuperar terreny a les properes eleccions nacionals; el fet que el partit secessionista flamenc va ser l'opció més votada a les darreres eleccions federals belgues, i la situació a Catalunya, on el govern ha anunciat un procés de transició nacional mentre la societat civil continua impulsant iniciatives per assolir el dret a l'autodeterminació, són només alguns temes que han aparegut en el cicle sobre nacions sense estat que Òmnium Cultural ha organitzat durant el mes de febrer i març a la seu nacional de l'entitat. El cicle, que constava de quatre jornades, una per cada nació analitzada (Escòcia, Flandes, el Quebec i Catalunya), ha tingut un gran èxit d'assistència, ja que prop de 150 persones han seguit cadascuna de les taules rodones que ha coordinat Joaquim Colominas, membre de la Junta Directiva Nacional.

Escòcia, el prelude

En ple debat sobre com el Parlament escocès organitzarà el referèndum sobre la independència del país, Escòcia ha estat la nació escollida per començar el cicle. Les intervencions van anar a càrrec dels professors de Ciències Polítiques de la Universitat Autònoma de Barcelona, John Etherington i Jordi Argelaguet. El primer va

Jordi Play

El cicle ha tingut un gran èxit d'assistència: prop de 150 persones han seguit cadascuna de les taules rodones que ha coordinat Joaquim Colominas, membre de la Junta Directiva Nacional.

En el torn de preguntes de totes quatre sessions, els assistents van insistir en els punts de contacte entre Catalunya i les nacions tractades

fer un recorregut extens i precís sobre la història recent d'Escòcia, des de l'arribada de Margaret Thatcher al govern britànic fins al referèndum d'autonomia del 1997. Tot seguit, Jordi Argelaguet va explicar els canvis en el sistema polític que havia experimentat Escòcia des de l'assoliment de la devolution, i va exposar quin era el camp que s'obria amb la convocatòria del referèndum d'independència.

En el torn obert de preguntes, igual que en el cas de Flandes i el Quebec, els assistents van aprofundir en les possibles comparacions que hi pot haver entre el procés engegat a Escòcia i el que està succeint a Catalunya. Per als ponents, les diferències entre Catalunya i Escòcia són més importants que les similituds. Tanmateix, segons els mateixos Etherington i Argelaguet, del procés engegat per Alex Salmond a Escòcia és innegable que Catalunya en pot aprendre molt amb vistes a plantejar nous horitzons polítics.

Flandes, l'atzucac belga

Marc Gafarot, politòleg i autor del llibre *La mort de Bèlgica*, i Dolors Genovès, periodista i directora del documental *Adéu, Espanya?*, van ser els encarregats de debatre sobre Flandes. Els dos van coincidir

La presidenta d'Òmnium, Muriel Casals, ha estat present a la quarta i última sessió del cicle, dedicada a Catalunya i amb el professor Ferran Requejo com a ponent.

a descriure-la com una nació rica dins un estat que sembla haver entrat en un atzucac. Tot i que la independència és un escenari possible, Gafarot i Genovès van afirmar que la capacitat de diàleg i negociació dels flamencs i els valons podria portar Bèlgica a mantenir un cert *statu quo* uns quants anys més. Un altre dels temes que va centrar la taula rodona és com resoldre l'especificitat de Brussel·les, que és alhora la capital política d'Europa i la ciutat més important de Bèlgica.

El Quebec, l'experiència

La darrera nació sense estat que va ser analitzada abans del torn de Catalunya fou el Quebec. Els politòlegs Marc Sanjaume i Josep Sort van donar una visió general de la nació nord-americana, avui part del Canadà, que va acaparar una presència considerable als mitjans de comunicació mundials a causa de la convocatòria de dos referèndums d'autodeterminació a finals del segle xx. Més d'un centenar de persones van escoltar amb atenció com, en primer lloc, Sanjaume contextualitzava el Quebec a través de dades sociodemogràfiques. Seguidament, va centrar el seu relat a descriure els principals esdeveniments històrics fins al 1995, any del segon referèndum. Josep Sort, per la seva banda, va aprofundir en la situació actual i en les conseqüències que va tenir per al moviment secessionista quebequès perdre per tan sols 50.000 vots el referèndum de 1995. En el torn obert de paraules, ambdós van aclarir que, malgrat ser nacions sense estat, Catalunya i el Quebec tenen moltes diferències, com ara el fet que els seus moviments nacionalistes són inclusius i etnicistes, respectivament, o el fet que el Quebec no té dèficit fiscal.

El cicle va servir també per estrenar el sistema d'*streaming*, que permet seguir la taula rodona des de qualsevol indret del món a través del web d'Òmnium.

Ferran Requejo: Catalunya i les dues fases cap a la independència

La conferència 'El reconeixement i autogovern de Catalunya en el segle XXI. Una perspectiva comparada' del catedràtic de Ciència Política de la Universitat Pompeu Fabra (UPF), Ferran Requejo, va servir per tancar, el passat 1 de març, el cicle d'Òmnium, iniciat el 9 de febrer, dedicat a les nacions sense estat. Requejo va deixar clar que, després de la sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut i amb l'ofegament econòmic que pateix dia rere dia Catalunya, la independència és l'única solució que té el país. Tanmateix, va alertar que el procés no serà senzill i que són molts els riscos que poden fer-nos fracassar com a país si apostem per la secessió. En aquesta línia, el catedràtic de la UPF va demanar molta serenitat, estratègia i transversalitat per assolir l'objectiu amb èxit, i va argumentar que, en aquesta primera fase en què ens trobem, és el moment de fer fort el moviment independentista a través de la societat civil, amb la fi d'eixamplar així la majoria social que vol la segona fase: la independència.

Flaixos informatius

Guardiola reafirma el suport a Òmnium

Pep Guardiola ha volgut demostrar de nou el seu suport a Òmnium Cultural. L'entrenador del Barça ha visitat la seu nacional acompanyat dels seus tres fills amb l'objectiu de fer-los socis. Quan ha arribat, l'ha rebut la presidenta Muriel Casals així com diversos membres de la Junta Directiva. La presidenta els ha explicat que Òmnium és una entitat que treballa per la promoció de la llengua, la cultura i el país. Per la seva banda, Guardiola ha destacat que el seu pare ja era soci, com ell mateix, que n'és des del 1993. Després d'omplir les butlletes d'alta, l'entrenador i els seus fills han fet un recorregut per la seu i han saludat l'equip tècnic de l'entitat.

Jordi Play

6a. edició dels Premis Sambori-Òmnium

Durant el mes de març, Òmnium Cultural ha organitzat arreu del país els actes de lliurament dels Premis de narrativa escolar en llengua catalana Sambori-Òmnium. L'entrega s'ha fet a cadascuna de les deu demarcacions amb què Òmnium s'organitza a Catalunya i ha premiat un total de 180 escolars catalans. En l'edició d'enguany, 265 centres d'ensenyament han participat al conjunt dels Països Catalans. A finals de maig es lliuraran a Barcelona els guardons als guanyadors dels premis d'àmbit català.

Somescola.cat, junts en defensa de l'escola en català

Somescola.cat, que agrupa les principals entitats educatives de la societat civil en defensa de la immersió lingüística a les escoles del país, ha aconseguit en els darrers mesos centenars d'adhesions més. Així, tan centres d'ensenyament a través dels seus consells escolars com persones a títol individual s'han sumat al manifest de Somescola.cat. D'altra banda, la plataforma ha valorat positivament la darrera sentència del TSJC referent a la immersió, però ha demanat a la societat civil mantenir l'alerta perquè el model d'immersió lingüística no està del tot garantit.

ACN

Roda de premsa de Somescola.cat per valorar l'última resolució del TSJC.

Òmnium celebra la III Trobada Nacional

Més d'un centenar de membres de les juntes directives que Òmnium té arreu de Catalunya s'han trobat a l'escola Súnion de Barcelona per debatre sobre el present i el futur de l'entitat. La trobada, la tercera d'aquestes característiques que fa Òmnium, ha permès als participants parlar sobre els principals temes d'actualitat. Salvador Cardús, sociòleg, i Joan Font, director general de Bonpreu, han ofert dues conferències centrals a la Trobada, que ha tingut com a lema 'Òmnium: on som i on volem anar'.

Tot a punt per portar la Flama del Canigó arreu del país

Un any més, la nit del 22 al 23 de juny centenars de persones es reuniran al cim del Canigó per regenerar la Flama que ha de servir per encendre les fogueres de la Nit de Sant Joan. De fet, seus territorials d'Òmnium Cultural i moltes entitats locals ja han començat a engegar els motors per preparar actes de rebuda de la Flama del Canigó als seus pobles.

Totes aquelles persones que estigueu interessades en aquest esdeveniment, podeu trobar més informació al web www.flama.cat

Activitats destacades

Desembre 2011

LLENGUA

Paraules Nocturnes, un tast de llengua cada nit

Des de finals de l'any passat, Òmnium la Selva ha ampliat el seu ventall d'activitats amb unes Paraules Nocturnes que diàriament envia als seus socis i simpatitzants. Paraules en català sobre nits passades per saludar la que arriba. Ens parlen d'història, de poesia, de música, de tradicions... L'objectiu és promoure la lectura en llengua catalana i el seu ús social.

DIA 9 CULTURA

El poema de Nadal de Sagarra

Unes 350 persones van assistir a la representació d'*El poema de Nadal* de Josep Maria de Sagarra al teatre municipal La Sala de Rubí. L'actor i soci d'Òmnium Xavier Serrat va dirigir l'obra, un relat poètic de referència en la cultura tradicional catalana. Serrat ha apostat per incorporar elements innovadors, tot i que s'ha inspirat en la representació que ja fa uns anys se celebra a la veïna Sant Cugat.

Jordi Play

DIA 15-20 PAÍS

Estrena i bona acollida del documental #ÒMNIUM50A

L'emissió d'*#ÒMNIUM50A* va ser tot un èxit. El documental realitzat per l'espai *Sense Ficció* de Televisió de Catalunya, que dirigeix Joan Salvat (a la foto), es va preestrenar a 26 localitats arreu del país, on les seues territorials d'Òmnium van organitzar diversos actes. Les presentacions van tenir una bona acollida, ja que congregaren centenars de persones i, a més a més, serviren, en alguns casos, per tancar els actes del 50è aniversari de l'entitat, així com d'homenatge als socis més antics d'algunes comarques.

Gener 2012

DIA 13 PAÍS

«El full de ruta nacional d'Òmnium», conferència de Muriel Casals a Berga

La presidenta d'Òmnium, Muriel Casals, va pronunciar, al Casal d'Europa de Berga, una conferència en la qual va parlar de l'estratègia d'Òmnium després de les mobilitzacions i esdeveniments que hi ha hagut a Catalunya en els darrers anys.

DIA 15 COHESIÓ SOCIAL

I Dia Català del Criquet

Òmnium Cultural va estar present en el I Dia Català del Criquet, que va tenir lloc a les instal·lacions de l'INEFC (avinguda de l'Estadi, s/n) de Barcelona. Rita Marzoa, membre de la Junta Directiva, va participar així en la primera jornada promocional d'aquest esport al país, organitzada pel Catalunya Cricket Club amb la col·laboració d'Òmnium i altres entitats de la societat civil catalana.

DIA 27 fins al 3 de març CULTURA

Gran participació a les assemblees territorials

Centenars de socis han participat a les assemblees celebrades a cadascuna de les 27 seues territorials d'Òmnium, que han servit per aprovar els comptes del 2011, així com per donar el vistiplau a la memòria d'activitats de l'any passat i al pla de treball d'aquest 2012. En algunes seues també s'ha votat el canvi de presidència: a Òmnium Alt Penedès, on Sergi Sabaté assumeix el càrrec en el lloc de Ricard Serra; a Òmnium Alt Urgell, on Núria Oliva relleva Ermenegol Puig; a Òmnium Baix Llobregat, on Carles Dalmau substitueix Vicenç Bon; a Òmnium Granollers-Vallès Oriental, on Remei Picart lidera la seua en comptes de Pere Martínez; a Òmnium Tarragonès, on Rosa Codines substitueix Joan Andreu Torras, i a Òmnium Terrassa, on Xavi Ordeix pren el relleu d'Aleix Pon.

DIA 30 LLENGUA

Acte de suport a l'escola en valencià

La sala d'actes de la seua nacional es va omplir de desenes de persones per donar suport al valencià a l'escola. En l'acte de presentació de la campanya Amics i Amigues d'Escola Valenciana al Principat, diversos representants de la societat civil catalana van assistir a una taula rodona en la qual participaren Muriel Casals, presidenta d'Òmnium; Vicent Moreno, president d'Escola Valenciana; Miquel Àngel Essomba, director d'Unescocat, i Xavi Sarrià, músic i cantant d'Obrint Pas.

Febrer 2012

DIA 1 **LLENGUA** Màscares i reclams, amb la poeta Montserrat Abelló

El cicle Dimecres presentem... ha tingut com a gran protagonista la poeta i Premi d'Honor de les Lletres Catalanes Montserrat Abelló. La presentació del llibre *Màscares i reclams. Vint dones poetes interpreten Montserrat Abelló* ha esdevingut un punt de trobada de poetes i apassionats de l'obra d'Abelló i també un acte d'homenatge a l'escriptora en el dia del seu 94è aniversari.

DIA 4 **PAÍS** Commemoració dels Fets de la Gleva de 1714

Després que l'any passat la Delegació del Govern espanyol a Catalunya prohibís fer unes salves d'honor als màrtirs de La Gleva de 1714, Òmnium ha organitzat la celebració d'un rècord mundial de salves amb armes d'avantcàrrega. Tot i el fred intens, més de 3.000 persones es van aplegar al Voltreganès per gaudir dels actes programats durant el dia. La marxa de torxes va ser multitudinària, en una jornada històrica que va acabar amb l'ofrena floral al Santuari de La Gleva.

DIA 15 **CULTURA** Projecció del documental *Gitanos catalans*

La seu nacional va acollir la presentació del documental *Gitanos catalans*, dirigit per Xavier Gaja i Antoni Carbonell, cantant i compositor del grup de rumba Sabor de Gràcia. El mateix Carbonell, conegut com a Sicus, va fer la presentació del treball i va conduir el debat amb els assistents. Tal com va expressar: «qui tingui prejudicis sobre els gitanos catalans, estic segur que amb aquests testimonis canviarà d'idea».

DIA 25 **PAÍS** Trobada de presidents territorials d'Òmnium

Els presidents de les seus territorials es van reunir per parlar sobre la conjuntura actual i l'evolució de l'entitat en els últims mesos. La trobada, que es fa semestralment, va servir per debatre sobre el creixement que ha tingut Òmnium darrerament i també per conèixer el mètode de funcionament de l'entitat.

Març 2012

DIA 3-4 **JOVES D'ÒMNIUM** La 4a Trobada, a Girona

Una cinquantena de joves de diversos indrets del país es van trobar el primer cap de setmana de març a Girona per debatre sobre el paper del jovent davant la situació que viu avui Catalunya. La 4a Trobada de Joves d'Òmnium va servir també per discutir quins han de ser els objectius dels 1.000 joves que avui formen part d'Òmnium, i quina ha de ser la seva organització interna.

DIA 8 **LLENGUA** Acord pel cinema en català

Òmnium ha signat un acord amb Cinemes Girona per promoure el cinema en català. La projecció d'*Eva*, una de les millors pel·lícules catalanes del 2011 i guanyadora de 5 Premis Gaudí, va centrar el primer cinefòrum organitzat conjuntament. A la sessió, que va incloure un debat al final de la projecció amb Toni Carrizosa, director de producció del film, hi van assistir un centenar de persones.

AGENDA

La Festa de la Llança per Sant Jordi

18 d'abril de 2012, a les 20 h, a la Sala Luz de Gas de Barcelona

La 3a Festa de la Llança que organitza Òmnium Cultural com a espai de trobada del món editorial català abans de la Diada de Sant Jordi, es farà el 18 d'abril al vespre a la Sala Luz de Gas de Barcelona. La presentació de l'acte, que comptarà amb l'actuació d'Els Catarres, anirà a càrrec de l'actriu Estel Solé.

Acte de lliurament del Premi d'Honor de les Lletres Catalanes

13 de juny de 2012, a les 20 h, al Palau de la Música

Podreu reservar entrades unes setmanes abans de l'esdeveniment. Totes les novetats respecte d'aquest acte, les trobareu al web www.premio2012.premidhonor.omnium.cat

Òmnium la Selva

«Òmnium Cultural fa de pal de paller de la llengua, la cultura i el país»

Si de Salses a Guardamar hi ha una distància considerable, de Sant Hilari Sacalm a Blanes tampoc ens quedem curts. La Selva és un territori històric que preserva maneres de viure molt diverses i que exemplifica a la perfecció el 'mar i muntanya'. De l'àmplia oferta turística de Lloret a l'arrelament a la terra de l'interior. Dos mons paral·lels en una sola comarca. La Junta d'Òmnium la Selva es reuneix periòdicament en el seu local al centre de Santa Coloma de Farners, capital de la Ratafia. Per **Lluc Salellas i Vilar** | Fotografia: **Jordi Play**

Una de les darreres activitats que heu promogut ha estat «Paraules nocturnes». En què consisteix? «Paraules nocturnes» és una exploració literària de la nit. Cada dia enviem per via electrònica —tant als socis de la seu com a aquells que ho demanin, vegeu el correu electrònic al requadre Apunts— un text literari que està contextualitzat a la nit, ja sigui històric, poètic, de tradició popular o un tema musical. L'objectiu és tant senzill com que els nostres destinataris se'n vagin a dormir havent llegit, com a mínim, una pàgina en català. I així aprofitem per promoure el patrimoni literari català entre els habitants de la comarca.

Quina rebuda ha tingut el projecte? Quin recorregut temporal té? Les respostes que tenim són molt bones. A la gent, els agrada i gaudeixen descobrint o redescobrint textos. «Paraules nocturnes» té una durada d'un any. Després començarem «Visions nocturnes» i enviarem a cada destinatari una pintura, una imatge del patrimoni català o del patrimoni universal que hagi tingut influència en l'art català. És una manera de mantenir viva la nostra cultura utilitzant les tecnologies més actuals.

Alguns diuen que la Selva és poc comarca perquè és molt diversa. La Selva és molt comarca, tot i que és cert que és molt di-

versa tant en l'àmbit geogràfic com en el social. Hi ha una derivada social lògica de la geografia que fa que la part més muntanyosa i la part marítima tinguin poc a veure. Tot i això, tots ens sentim selvatans.

I amb aquesta realitat, com actua Òmnium? Òmnium la Selva ha actuat sempre tenint en compte l'entorn, i per això s'han fet subdivisions internes per portar activitats diferenciades adaptades a cada poble o zona. Un exemple clar és que a la costa, allò que en diem Selva Marítima, difícilment hi fem res a l'estiu.

I de cara al futur? La nostra idea és continuar treballant en aquesta línia. Estem provant de fer actes més enllà de Santa Coloma de Farners i de les ciutats de la costa. Hi ha experiències a Vilobí d'Onyar, a Vidreres, a Arbúcies, però és cert que costa molt moure gent per temes culturals, avui en dia. Al mateix temps, però, som conscients que a la comarca es valora la nostra feina. Un exemple el tenim quan en alguns municipis se'ns demana que participem activament en les presentacions de llibres que s'hi fan. Per fer un pas més, el que ens falta és trobar la millor fórmula per anar ampliant la nostra presència. De fet, estem buscant persones d'enllaç a cada poble. Nosaltres hi posem la resta.

Sou una seu relativament nova (2010). En dos anys heu quasi doblat el nombre de socis i ja en sou més de 400. Quina valoració en feu? Tot i que la manifestació del 10 de juliol ha ajudat en aquest creixement, hem observat que als pobles tenim més presència des de la creació de la Junta, i la

La Junta d'Òmnium la Selva posa davant l'església parroquial de Santa Coloma de Farners.

Un instant de l'entrevista al local de la seu territorial, situada al bell mig del municipi.

gent se sent més atesa gràcies a les petites coses que hem anant fent. A més a més, cal recordar que cada vegada hi ha molta més gent que es dona de baixa d'entitats i clubs. Per tant, podem estar contents. El creixement s'ha fet també a nivell territorial i, a més, hem aconseguit que Òmnium tingui molt bona premsa a la comarca. En conclusió, com deia Picasso: «en la inspiració hi crec, però t'ha de trobar treballant».

Qualsevol proposta d'Òmnium és més fàcil que l'assumeixi el conjunt del país

Què us aporta formar part d'Òmnium?

Més enllà dels maldecaps i de la feina (*riuen*), ens dona la satisfacció de treballar per uns objectius en el marc d'una entitat que té una història única. I és que Òmnium té molt de camí recorregut. A més a més, en els últims anys ha sabut fer un gir molt important que l'ha portada a ser quelcom més que un espai d'alta cultura. Per a nosaltres, Òmnium Cultural és el pal de parlar entre persones que creiem en la cultura, la llengua i el país. I tot, sense que entre nosaltres hi hagi una única visió d'aquests eixos. Aquest és el *leitmotiv* del projecte.

Quins objectius teniu aquest 2012?

Volem continuar el procés de creixement dels darrers anys i d'implementació del projecte. La intenció és trobar gent arreu i fer que el projecte creixi. A més a més, i més enllà de fer pinya amb tots els pobles que tenim a la vora, hem de caminar plegats cap al full de ruta que l'entitat va marcar pel seu 50è aniversari. I això també passa per aconseguir una cohesió social forta a través de la llengua catalana. Finalment,

cal mantenir l'esperit que fa que quan la gent entra a Òmnium deixa el color polític fora de la porta.

I al conjunt del país? Òmnium ha de continuar fent propostes com a societat civil organitzada, ja que qualsevol proposta d'Òmnium és més fàcil que l'assumeixi el conjunt del país. En aquest sentit, compartim plenament el discurs de la presidenta a l'acte dels 50 anys del juliol passat.

La tradició popular a la vostra comarca diu allò de «Torna, torna Serrallonga». Què en queda d'aquest mite?

Una cosa és el mite i l'altre és la realitat. Serrallonga era un simple bandoler que robava i matava com li convenia. Ara bé, les circumstàncies socials del seu moment i les crítiques a la monarquia que hi havia, van permetre que es creés un mite d'en Serrallonga. I el record d'aquest mite, sigui per les circumstàncies del moment o sigui pel fet que a la comarca és més conegut, és manté viu, esbiaixat potser, però ben viu. No es pot menystenir el fet que a la nostra comarca va començar la Guerra dels Segadors l'any 1640. ◊

APUNTS

President: Carles Estapé

Any de creació: 2010

Nombre de socis: 425

Adreça: Pare Rodés, 14
Santa Coloma de Farners

Contacte: laselva@omnium.cat

LA VEU DELS SOCIS

ASSUMPCIÓ CANTALOEZELLA
(Santa Coloma de Farners)

Líder de la nostra identitat

Me'n vaig fer per a unir-me a les persones que defensàvem la nostra llengua, la catalana, apresada en llibres antics i en els mots dels pares i els avis. La primera classe de català l'havia fet l'any sagrat: el 1968. A inicis de la democràcia, el nostre poble es va empassar moltes esperances: a les escoles s'ensenyava la llengua catalana. No calia ser de l'Òmnium. Al 2008 hi vaig tornar. Allò va significar un *déjà vu*: amb companys dels temps d'escales fosques i amb altra gent nova –uns de molt joves, d'altres del pic de l'edat– ens tornàvem a embolicar amb l'entitat reivindicativa. Penso que cal una societat civil forta amb Òmnium al costat del poble, líder de la nostra cultura i la nostra llengua perseguides. Líder de la nostra identitat.

TOMÀS ROMERO I SÁNCHEZ (Blanes)

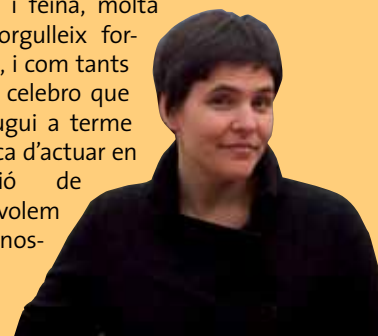
Gent amb ganes de treballar

Les activitats d'Òmnium la Selva em fan pensar que existeix un grup de gent compromesa i amb ganes de treballar per la llengua, la cultura i el país. Tot i les diferències històriques entre la costa i l'interior, és sorprenent la quantitat d'actes que s'organitzen tan a la Selva marítima com l'interior. El punt més àlgid va ser el 10 de juliol de 2010 amb la històrica manifestació, però a nivell local podem destacar l'arribada de la Flama del Canigó, les xerrades amb persones reconegudes arreu del país o el primer concurs de Fotografia Curt-CAT GIF 'Llengua. Cultura. País', amb premis especials per a socis d'Òmnium.

JORDINA BOIX I NOGUERA (Arbúcies)

Compromís, diversitat i treball associatiu

Per mi Òmnium és compromís, diversitat d'idees, treball associatiu, esforç i país. I com que el que penso com a sòcia no puc desvincular-ho del meu treball diari a la seu nacional, per mi també és amics, moments durs i feina, molta feina. M'enorgulleix formar-ne part, i com tants altres socis, celebro que Òmnium dugui a terme la difícil tasca d'actuar en representació de tots els que volem més per al nostre país.

Activitats destacades

OSONA

Col·laborem amb els Premis Boira de Teatre

El Premi Boira de Teatre ha esdevingut el Premi Boira-Òmnium de Teatre gràcies a un conveni de col·laboració entre El Gall Teatre (Grup d'Actors del Lluçanès) i Òmnium Cultural. D'aquesta manera es garanteix la continuïtat de la convocatòria, que perillava després de la dissolució de la Coordinadora de Teatre Amateur d'Osona. El conveni també servirà perquè l'obra guanyadora es pugui representar a sales d'arreu de la comarca d'Osona i especialment del Lluçanès.

RIPOLLÈS

Obrim seu territorial al Ripollès

Òmnium Ripollès es va constituir oficialment el 3 de març com a seu territorial després de celebrar la primera Assemblea de socis de l'entitat a la comarca. Muriel Casals, presidenta d'Òmnium, va assistir a l'acte, que va comptar amb la participació d'una trentena de persones. L'Assemblea va escollir els membres de la Junta i va designar Amadeu Rosell primer president.

LLEIDA-PONENT

Curs de pensament polític catalanista

Òmnium Ponent-Lleida va organitzar el IX Curs d'història del pensament polític catalanista contemporani, conjuntament amb la UdL i el Departament d'Ensenyament. La professora Montserrat Torres va impartir la lliçó inaugural sobre Literatura i qüestió nacional, on va defensar la idea que, si bé la literatura catalana es val per si mateixa, les literatures sense estat propi, i fins i tot amb estat en contra, ho tenen més difícil. La clausura va anar a càrrec de l'historiador Lluís Duran amb la conferència «Una política del catalanisme sense partits».

BAGES

Jordi Estrada guanya el premi Amat-Piniella

La novel·la *Rius paral·lels* (L'Albí, 2010), del manresà Jordi Estrada, ha estat la guanyadora de la dotzena convocatòria del premi Joaquim Amat-Piniella, que es concedeix a una obra de temàtica social contemporània publicada entre la tardor de 2010 i l'estiu de 2011. El premi, l'organitzen Òmnium Bages i l'Ajuntament de Manresa, amb la col·laboració de la Biblioteca del Casino, el Gremi de Llibreters i l'Associació Memòria i Història de Manresa.

BAIX CAMP

40 anys d'Òmnium a la comarca

La presidenta d'Òmnium, Muriel Casals, va inaugurar l'exposició «40 anys d'Òmnium Baix Camp». La mostra, oberta al públic entre gener i febrer, ha recollit materials històrics de l'entitat, cartells i fullets sobre la tasca realitzada per l'entitat en aquests quaranta anys d'aventura compartida amb els ciutadans i municipis de la comarca.

ALT PENEDE'S

Nova edició del tradicional Concurs de Pessebres

Un any més Òmnium Alt Penedès va fer possible, amb la col·laboració de l'Associació de Pessebristes de Vilafranca del Penedès, el concurs que tradicionalment premia els millors pessebres fets als domicilis particulars de tota la comarca. L'acte de lliurament de premis va comptar amb la interpretació de diverses nades populars catalanes a càrrec del cantautor Paton Soler, acompanyat de la veu de l'expresident d'Òmnium a la comarca, Ricard Serra.

BAIX LLOBREGAT

Neix la Secció Local de Cornellà

La Secció Local de Cornellà ha fet la seva presentació pública i s'afegeix a les ja existents de Sant Boi, Sant Feliu, Gavà i Viladecans dins la seu territorial del Baix Llobregat. L'acte es va celebrar al teatre del Patronat Cultural i Recreatiu i va comptar amb l'assistència de prop de 250 persones, entre les quals l'alcalde, Antoni Balmón, i la presidenta, Muriel Casals. Les actuacions de l'Esbart Dansaire de l'Associació Sardanista i de l'Escola de Música Municipal van tancar la presentació.

CATALUNYA DEL NORD

Més classes de català

Enguany Òmnium Catalunya del Nord ha augmentat considerablement la seva activitat d'ensenyament del català. Actualment estan actius 39 cursos, alguns d'una hora i mitja per setmana i d'altres de dues hores setmanals. 21 professors s'encarreguen d'impartir-los i tenen lloc a Perpinyà i a 16 poblacions més. Tot això representa un increment del 50 % en relació amb l'any passat, tant pel que fa als horaris com al nombre de cursos i professors.

● l'Alguer

GIRONÈS

El Xerrem s'implanta a Salt

Òmnium Gironès ha engegat el primer Xerrem de la comarca. Essent el Xerrem una activitat que busca la cohesió social al territori mitjançant l'aprenentatge de la llengua catalana, Salt era un lloc idoni per iniciar-lo. L'activitat és possible gràcies a tres pilars: la CAL, que ha facilitat el material i ha format els voluntaris; les institucions del municipi, que han donat suport a l'activitat, i, sobretot, els socis voluntaris d'Òmnium, que dediquen el seu temps a fer possible el projecte.

MARESME-MATARÓ

Conferència de Jordi Pujol a Premià de Mar

L'expresident de la Generalitat Jordi Pujol va dictar a Premià de Mar la conferència «Catalunya: els nostres reptes de futur». Amb l'assistència de prop de quatre-centes persones, l'acte va constituir una retrobada amb la seva població natal. Pujol va fer una anàlisi històrica des de la recuperació de la democràcia fins als nostres dies, conclouent que els camins fins ara assenyalats, en la relació amb Espanya, han esdevingut inviables. Per a l'expresident cal emprendre noves rutes per subsistir com a nació.

GRANOLLERS-VALLÈS ORIENTAL

Presentació del llibre *Boscos de Catalunya*

La Llibreria ALGUER7, juntament amb Òmnium Baix Montseny i l'Ajuntament de Sant Celoni, van organitzar la presentació del llibre *Boscos de Catalunya*, escrit pels doctors Martí Boada i Francisco Javier Gómez, investigadors de l'ICTA de la UAB. Va tenir lloc a la Sala Bernat Martorell, de l'edifici Can Ramis, davant de dues-centes persones que no es van voler perdre un dels primers actes de la nova secció local d'Òmnium.

VALLÈS OCCIDENTAL

Sabadell. La literatura marca l'inici d'any

Òmnium Sabadell ha centrat la seva activitat del primer trimestre de l'any en l'àmbit literari fent una presentació de llibre cada mes. La primera cita, al gener, va ser amb Matthew Tree i *Com explicar aquest país als estrangers*, amb un gran èxit de públic. Després d'aquest, el següent *Breu història del catalanisme II*, de Lluís Duran (febrer), i *Independència o mort... de la llengua*, de Jordi Solé i Camardons (març).

Sant Cugat. Homenatge a Max Cahner

Òmnium Sant Cugat va retre homenatge a l'exconseller de Cultura Max Cahner en un acte, celebrat a l'Arxiu Nacional de Catalunya, que va comptar amb les intervencions de l'alcalde, Mercè Conesa; del director de la Institució de les Lletres Catalanes, Oriol Izquierdo; del president d'Acció Cultural del País Valencià, Eliseu Climent, i de l'escriptor Joan Tres, membre de la Junta territorial. Totes les intervencions van destacar la importància de Cahner en la construcció nacional dels Països Catalans.

Terrassa. Imatges de Terrassa Decideix.

Òmnium Terrassa ha coordinat l'exposició fotogràfica sobre el procés de la consulta sobre la independència de Catalunya que es va realitzar a Terrassa el 23 de gener del 2011. L'exposició, que l'estiu passat ja es va poder visitar a la seu de la Colla Castellera dels Minyons de Terrassa, s'ha exhibit de manera itinerant a les seus de diverses entitats representatives de la ciutat egarenca que van col·laborar en l'organització de la consulta.

BADALONA-BARCELONÈS NORD

Badacanta, el primer karaoke en català

Coincidint amb les passades festes de Nadal, Òmnium va aplegar a la plaça de la Vila de Badalona gent d'edats i orígens diversos per cantar en català o per seguir els més atrevits que van pujar a l'escenari de la primera edició del Badacanta, el primer karaoke en català. *Boig per tu (Sau)*, *Jennifer (Els Catarres)* i *Sense tu (Teràpia de Shock)* van ser les cançons que més participants van escollir.

Federació Llull

Milers de persones presenten al·legacions al projecte de Llei de funció pública de les Illes

Milers de ciutadans de les Illes han secundat la iniciativa de l'Obra Cultural Balear (OCB) i han lliurat al·legacions a l'avantprojecte de reforma de la Llei de funció pública, que buida de contingut la Llei de normalització lingüística. El president de l'entitat, Jaume Mateu, ha estat un dels pioners i en els primers dies de campanya ha entregat les al·legacions a Palma acompanyat de més de cinquanta persones, entre socis i amics de l'entitat i representants de diferents organitzacions socials, que també han presentat les seves reclamacions. Durant aquest acte, els assistents han col·lapsat durant una hora el registre de la Conselleria de Pre-

sidència, on han presentat les primeres 500 al·legacions.

Aquesta ha estat una de les primeres accions de l'OCB en defensa de la llengua catalana a les Illes en un any en què l'entitat ha previst altres activitats davant els canvis legislatius que ha impulsat l'actual govern del PP. Així, a part de promoure activitats setmanals en diversos indrets davant de les agressions constants de l'executiu illenc, l'OCB ha convocat mobilitzacions per la llengua com la que ha tingut lloc el diumenge 25 de març a Palma amb el lema 'Sí a la nostra llengua'. La manifestació, que ha començat a les 6 de la tarda a la plaça Espanya, ha reunit milers de persones en defensa de la llengua catalana a les Illes.

Acció Cultural del País Valencià El País Valencià continua reclamant el retorn de TV3

Acció Cultural del País Valencià (ACPV) ha recordat l'aniversari del tancament del conjunt de la xarxa de repetidors amb una mobilització a Castelló, població d'origen de l'actual president valencià, Carlos Fabra. L'entitat ha organitzat la manifestació, que ha reunit milers de persones, per visualitzar així el suport a la recuperació de les emissions de TV3 al País Valencià. En aquest sentit, l'ACPV ha impulsat també l'aprovació, per unanimitat de la Diputació de Castelló, d'una moció per «instar el Govern central a donar suport a la ILP Televisió sense Fronteres», així com un

pronunciament de la Xarxa Vives (que agrupa totes les universitats dels Països Catalans) en el mateix sentit. Paral·lelament, l'entitat continua amb la campanya per fer front a les multes que té per haver situat repetidors de TV3 al País Valencià. La campanya de recaptació se centra en la venda de l'obra que un centenar d'artistes han donat de manera solidària. (consulteu-ho a <http://acpv.cat/artenaccio>)

Foto cedida per Castelló per la Llengua

OPINIÓ Guanyar el futur

Feia massa anys que estaves fastiguejat. Feia massa anys que escoltaves allò que 'a València només hi ha...', 'els valencians sou uns...', 'els valencians mai...'. Sempre t'hi havies enfrontat argumentant que hi havia un altre País Valencià més enllà dels grans titulars de premsa. Ho havies repetit en xerrades informals i formals. Ho havies escrit en articles i cançons. Però a tu també et vencia la resignació i aquell pessimisme crònic tan indígena. Fins que, de sobte, València esclata. I tu, nerviós, baixes al carrer i t'emociones amb el coratge enorme d'uns adolescents que, per fi, alcen la bandera de la dignitat col·lectiva. I no t'estranyes que siguen elles i ells els qui hagen encès la metxa, perquè ets conscient que elles i ells són la clau d'aquest País Valencià valent i desacomplexat que ara emergeix a la llum pública. Les primeres generacions de la nostra història que han estat formades en llengua pròpia. Tota una fornada de joves sense futur que reclamen un altre país possible i necessari. La punta de llança de milers i milers com tu. Els fruits dels qui van haver de lluitar i sembrar en l'adversitat total. I aleshores, somrient, et preguntes: si en tots aquests anys de foscor s'ha aconseguit bastir tot el que ara ha esclatat, què no serà capaç de guanyar el nostre jovent ens els anys que vindran?

Xavi Sarrià,
cantant
d'Obrint Pas

Consulta des d'aquest apartat les novetats culturals recentment incorporades al catàleg d'avantatges de l'A+A+. Accedeix al programa sencer a www.omnium.cat

Avantatges per als socis i sòcies d'Òmnium

ARTS ESCÈNIQUES

Almeria Teatre de Barcelona

Aquest teatre i espai d'arts escèniques del barri de Gràcia de Barcelona ofereix a partir d'ara descomptes permanents del 20 % i propostes especials per als socis i sòcies d'Òmnium. Vegeu la cartellera a www.omnium.cat

+info:

C. de Sant Lluís, 64
08024 Barcelona
93 351 82 31
www.almeriateatre.com

Teatre del Sol de Sabadell

L'espai escènic del Teatre del Sol ofereix a partir d'ara el 20 % de descompte en tots els espectacles. Es programaran preus especials en algunes funcions i grups. Vegeu la cartellera a: www.omnium.cat

+info:

C. del Sol, 99
08201 Sabadell

Palau de la Música Catalana

Òmnium i el Palau de la Música renoven la seva col·laboració i ofereixen nous avantatges especials aquesta temporada. Vegeu la cartellera a: www.omnium.cat

+info:

C. de Sant Francesc de Paula, 2
Barcelona
www.palaumusica.cat

Us recordem que teniu descomptes permanents i propostes especials en els teatres

que detallem a continuació: Espai Brossa, Teatre Poliorama, Teatre Victòria, Sala Beckett, Teatre Kursaal, SAT! Sant Andreu Teatre, Teatre Gaudí, Versus Teatre, Teatre Lliure i molts més. Vegeu el programa complet a: www.omnium.cat

CINEMES

Filmoteca de Catalunya

La Filmoteca s'ubica en un nou espai al Raval de Barcelona. Podeu gaudir-ne amb el descompte als socis: dues entrades a 2 € cadascuna per soci.

+info:

Plaça de Salvador Seguí, el Raval
Barcelona

MUSEUS

Museu de la Vida Rural

El Museu, que tracta els canvis viscuts al món rural durant el segle xx, s'incorpora a l'A+A+ oferint un 50 % de descompte als socis i sòcies.

+info:

C. de Canós, 16
43440 l'Espluga de Francolí
Tel: 977 87 05 76
www.museudelavidarural.cat

Museu de les Terres de l'Ebre

Després d'una renovació arquitectònica i museogràfica, el museu reobre les portes i s'incorpora a l'A+A+ amb un 50 % de descompte als socis i sòcies.

+info:

C. del Gran Capità, 34

43870 Amposta
www.museuterresebre.cat

LLIBRES

Més de 30 llibreries arreu de Catalunya ofereixen el 5 % de descompte en les vostres compres. La Tralla i Alguer Set se sumen a partir d'ara a aquest avantatge.

Llibreria La Tralla

C. de la Riera, 5, baixos
08500 Vic
www.latralla.cat

Llibreria Alguer Set

C. d'Alguersuari, 7
08470 Sant Celoni
www.alguerset.com

REVISTES

L'Avenc

Una revista de referència, guanyadora d'un dels premis APPEC 2012, us ofereix descomptes en la vostra alta com a subscriptor.

+ info:

Tel. 93 245 79 21
www.lavenc.cat

Hamlet

La revista de les arts escèniques renova el format i ofereix als socis d'Òmnium un preu especial i un llibre de teatre en el moment de subscriure's.

+info:

977 55 37 07
www.revistahamlet.com

Consulteu a www.omnium.cat el catàleg sencer d'avantatges culturals per als socis i sòcies d'Òmnium Cultural. Recordeu que per gaudir dels avantatges haureu d'ensenyar el vostre carnet d'Òmnium.

Cinemes Girona de Barcelona

Fruit del nou acord de col·laboració amb Òmnium, els Cinemes Girona ofereixen un 2x1 o bé un preu reduït de 5,50 € en cas de soci/sòcia sense acompanyant. Òmnium i Cinemes Girona també programen cinefòrums. Vegeu la cartellera!

+ info:

C. de Girona, 175
08037 Barcelona
Tel. 93 118 45 31
www.cinemesgirona.cat

CINEMES GIRONA

Model de país?

Corrandes del país estable

Suposem que ets partidari de la parella estable. Això sol no et garanteix que acabaràs entonant les corrandes manelienes amb alegria. Pot passar que no trobis parella ni per casualitat. O que la convivència no funcioni. O que et facin el salt. O, fins i tot, que tu t'enamoris d'algú altre i vegis trontollar els propis esquemes. Poden passar mil imprevistos, i evitar-los no és a les teves mans. Però si apostes de debò per la parella estable, no té lògica que deixis el cònjuge al sofà i surtis a lligar cada nit, ni que vulguis anihilar el matrimoni així que tingueu la primera discussió pujada de to. Ara la gent es casa fins que el divorci els separi, d'acord, però tampoc té sentit casar-se (i qui diu casar-se diu hipotecar-se, o ajuntar els comptes corrents, o reproduir-se) amb l'objectiu de poder-se divorciar.

Es pot ser poc o molt flexible, però avançar sense nord ens encamina al caos o al suïcidi

Tenir un model de família al cap no et dona dret a tenir una família d'anunci de rebedor endins. Però t'ajuda a prendre decisions. Déu es fa un tip de riure cada vegada que algú fa plans, sí. I els models hi són per trencar-los, o per anar-los adequant a les circumstàncies: entesos. Ara bé, les famoses línies vermelles existeixen. (Un dubte: aquestes línies han aparegut totes de cop, per generació espontània, o fa uns anys ja hi eren i les creuàvem com si res?) I la principal línia vermella és la de mentir-se un mateix, la d'autotrair-se. Travessar-la fa pànic: després et mires al mirall i ni tan sols reconeixes la persona que hi veus. Ni la persona, ni el país.

Convé tenir un model de país? Amb un projecte turístic, empresarial, científic, educatiu, cultural, lingüístic...? Amb unes línies vermelles que ens salvin d'empetir-nos o d'autodestruir-nos?

Doncs sí. «Les improvisacions són millors quan te les prepares», va dir Shakespeare. I les muses ens han d'enxampar treballant, amb plànols damunt la taula. Es pot ser poc o molt flexible, però avançar sense nord ens encamina al caos o al suïcidi. Fugir del foc per caure a les brases ha estat sempre un mal negoci. És més sa mirar enrere i cantar que ens ha costat Déu i ajuda arribar fins aquí.

Jordi Play

>>> Eva Piquer

Un país no es dissenya

Què volem ser quan siguem grans? Aquesta pregunta apareix sovint quan es discuteix sobre el futur col·lectiu i els grans reptes que tenim al davant. Si es parla d'inversions estrangeres, de plans estratègics o de grans projectes, és inevitable demanar-se quin model de país volem. Model de país? El terme fa una mica de gràcia i una mica de nosa. Perquè tractem el país com si fos un objecte que podem dissenyar i modelar fàcilment, com si tinguéssim una gran pissarra màgica on només cal dibuixar els nostres desitjos per fer-los realitat. La Catalunya contemporània no va partir de cap model, és el resultat d'una suma de decisions, necessitats, atzars i circumstàncies. El model català —tan admirable en alguns aspectes— no prové de cap model.

El Japó de la modernitat, la desapareguda URSS, alguns països escandinaus o els tigres asiàtics responen a models molt rígids, ideats per elits disposades a posar societats senceres dins d'una cotilla. Tinc la sensació que aquesta manera d'imaginar el futur és ben inútil. No nego que els governs i els elements més actius d'una societat han de disposar d'eines per saber quina és la direcció millor per assolir llibertat, benestar i justícia. Però resulta un esforç ingenu voler definir de dalt a baix el perfil d'una nació com qui munta una empresa. Els canvis profunds

que la globalització i la crisi posen de relleu assenyalen que cal actuar d'una altra manera.

Enric Prat de la Riba, a inicis del segle xx, tenia una idea de país al cap i va intentar concretar-la, durant el poc temps del qual va disposar. Jordi Pujol, a finals del mateix segle, va imitar-lo

perquè

també tenia clares unes línies mestres. Avui, un país que vulgui tirar endavant té l'obligació —em sembla— de superar qualsevol model preexistent i jugar moltes cartes a la vegada. No faig un elogi de la confusió sinó de la flexibilitat i la síntesi. La Catalunya plenament lliure que volem ha de ser molts models alhora.

Avui, un país que vulgui prosperar ha de jugar moltes cartes a la vegada

Dani Codina

>>> Francesc-Marc Àlvaro

Sí, és el clàssic de Bernat Metge.

Però remixed.

Imagina que els clàssics de la nostra literatura fossin vius. I que escriguessin en el català d'avui. Imagina també que ho fessin sobre els temes més actuals. Bé, això no cal que t'ho imaginis perquè, de fet, els clàssics ens parlen d'aquelles coses essencials que inspiren els autors més contemporanis. De la resta, se n'ha encarregat Editorial Barcino: demanar a escriptors i poetes actuals que adaptin els clàssics i els acostin al lector d'avui amb un llenguatge proper i entenedor que, alhora, en faci evident la qualitat literària.

*El resultat és Tast de Clàssics.
Una col·lecció de clàssics molt moderns.*

www.editorialbarcino.cat

TERCER VOLUM
El somni, de Bernat Metge.
Versió d'Alba Dedeu.

Editorial
Barcino

Fundació
Lluís Carulla

Escola Catalana,

La revista d'educació d'Òmnium

Subscriu-t'hi ara!

Escriu a escolacatalana@omnium.cat
o truca al 93 319 80 50

EL QUADRILÀTER

L'autoritat

Crístofol A. Torpat i Carbonell
Jesús Vilfas i Clèra

FORA D'HORES

Alumnes plurilingües

Quan a l'escola es parlen més
d'un centenar de llengües

AMB LUPA

Aprendre a pensar

Amb articles d'Irene de Pulig, Xavier Serra,
Josep Gallifa, David Bueno i Claudi Alonsa

FEBRA 2012 ANY XLVII PREU: 3,20 €

escola
474
catalana

PUBLICACIÓ D'ÒMNIUM CULTURAL